

§ 147

**Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle
vuoden 2016 arviointikertomuksesta**

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon arviointikertomuksesta:

"Arviointikertomuksen kohta 3.1: Sitovien tavoitteiden toteutuminen hallintokunnissa

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2016 arviointikertomuksessa, että sosiaali- ja terveysviraston sekä varhaiskasvatusviraston tulee kuvata sitovien tavoitteidensa toteutumista osoittava mittari talousarviossa silloin, kun tavoitetta on tarpeen täsmentää. Tarkastuslautakunnan arvio koski 3-vuotiaiden lasten terveystarkastuksia ja hyvinvointitapaamisia ja sitä, että talousarviosta ei käynyt ilmi terveystarkastusten ja hyvinvointitapaamisten koskevan etelän alueiden neuvoloita. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan mittarit tulee asettaa valtuuston hyväksymässä talousarviossa. Sosiaali- ja terveysvirasto asettaa tavoitteet talousarvioesityksessä ja noudattaa kaupungin menettelyä. Sosiaali- ja terveysviraston sitovien tavoitteiden seurantalomakkeessa, jolla tavoitteiden seuranta todennetaan, on maininta siitä, että tavoite koski etelän neuvoloita.

Arviointikertomuksen kohta 5.7: Ensihoitoketjun toimivuus ja tuloksellisuus

Kaupunginsairaalassa on käynnistetty kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden päivystyksellisten tilanteiden hoidon järjestäminen -kehittämishanke. Siinä kartoitetaan nykyiset päivystyksellisissä tilanteissa toimivat tahot, jotka tukevat ja arvioivat kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden pärjäämistä ja selvitetään kyselyllä, mitkä ovat eri toimijoiden näkemyksiä hoitoketjun haasteista ja haastatellaan palvelujen käyttäjiä. Pääkaupunkiseudulla on aloittanut myös HUS:n koordinoima päivystyksellisen hoitoonohjaus-mallin projekti, jonka tavoitteena on onnistunut päivystyksellisen hoitoon ohjauksen malli. Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto on näissä hankkeissa mukana. Päivystys on vastannut viranomaisyhteistyökokousten järjestämisestä kahdesti vuodessa. Viranomaisyhteistyökokouksissa on ollut mukana edustettuina sosiaali- ja terveysviraston kaikki ydintoiminnan osastot, ja tärkeimmät viranomaisyhteistyökumppanit kuten ensihoito, hätäkeskus ja poliisi. Päivystyspotilaiden siirtoaikoja on pyritty lyhentämään luovutusprosessin selkiyttämällä ja yhtenäistämällä. Ruuhkahuippuina siirtokuljetusten saataavuus on voinut hidastaa potilaan sujuvaa siirtoa päivystyspoliklinikalta

jatkohoitoon. Vuoden 2017 alusta sosiaali- ja terveystieteiden potilaskuljetusyksikkö siirtyi HUS:iin. Siinä yhteydessä saatiin potilaiden ulkoisten kuljetusten sähköinen tilausjärjestelmä laajennettua myös Malmin päivystykseen.

Arviointikertomuksen kohta 5.11: Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus ja riittävyys

Keskimääräinen odotusaika ensimmäiselle vastaanottokäynnille psykiatriseen avohoitoon on lyhentynyt kahdella kuukaudella (odotusaika oli 62 vrk 31.12.2014 ja 5 vrk 31.12.2016).

Hoitojaksot ja potilaiden toistuvat hoitojaksot ovat vähentyneet psykiatrisessa sairaalahoidossa. Varsinaisten hoitojaksojen (pl. jonotusjaksot palveluasumiseen) mediaanipituus on pidentynyt vuosien 2013–2016 välillä (12 vrk vuonna 2013 ja 15 vrk vuonna 2016). Avohoidossa pystytään vastaamaan aiempaa paremmin hoidontarpeeseen, joten sairaalahoidossa ovat vaikeimmin oireilevat potilaat, eikä hoitojakson pituuden lyhentäminen ole silloin aina tavoiteltavaa. Asiakkaiden luo liikkuvien työmuotojen käyttöä lisätään edelleen.

Päihdehuollon laitospalvelun, palveluasumisen ja avovieroituksen (oma ja osto) hoitojaksojen määrää ja jaksojen kokonaispituuksien keskiarvo ja on ryhdytty raportoimaan johdon tietojärjestelmässä vuoden 2017 alusta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää oikein huomionsa asumispalveluihin hoito- ja palvelujärjestelmän kokonaisuudessa. Maaliskuun lopulla 2017 oli yhteensä 703 asumispalvelua odottavaa (sisältää asunnottomat ja mielenterveysasiakkaat).

Psykiatria- ja päihdepalvelut on pyrkinyt korjaamaan palveluasumiseen jonottavien tilannetta muuttamalla vuodeosastoja asumiskuntoutusyksiköiksi (syksyllä 2014 kaksi yksikköä ja keväällä 2016 yksi yksikkö).

Sosiaali- ja terveystieteiden virastossa on ollut tavoitteena keventää mielenterveyspotilaiden asumispalveluiden rakennetta. Asumisen tuen käyttöön on nyt saatu Myllypuron ja Etu-Töölön kiinteistöt, jotka helpottavat tavoitteen toteuttamista.

Kaupunginkanslia koordinoi sosiaali- ja terveystieteiden viraston ja kiinteistöviraston yhteistyötä, jossa sovitaan kiinteistöviraston sosiaali- ja terveystieteiden virastolle antamien asuntojen vuosittaiset määrät. Yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa on tiivistetty vuonna 2016. Sosiaali- ja terveystieteiden virastolla on nykyisin niin ongelmallisia asutettavia, että kiinteistövirasto ei kykene heitä normiasuntoihin asuttamaan. Tarkastuslautakunta nostaa raportissaan kuitenkin tämän yhteistyön avaintekijäksi, vaikka se on vain

osa ratkaisua, silloin kun asukkaat ovat toipuneet tuetussa asumisessa niin pitkälle, että voivat siirtyä itsenäisempään asumiseen.

Asunnottomien asumispalveluita annetaan moniongelmaisille, joilla on sekä mielenterveys- että päihdeongelma. Asumisella, jotka hakevat asumispalveluita, pitää olla tuen tarve. Tämä näkyy mm. siinä, että jokainen, joka saa asumisen tuen kautta asunnon, saa myös lähityön. Lisäksi psykiatria- ja päihdepalveluissa ollaan kohdentamassa liikkuvaa mielenterveys- ja päihdetyötä asumispalveluyksiköihin.

Vastaanottoaikojen pidentämisen sijaan vaikuttavuuden kannalta oleellista on hoito-ohjelmien parempi organisointi ja oikein kohdennettu hoidon intensiteetti. Hoito-ohjelmien kehittäminen vaikuttavampaan suuntaan on aloitettu koko kaupungin tasolla.

Arviointikertomuksen kohta 5.12: Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee tehostaa sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa SAS-prosessia (selvitys-arviointi-sijoitus) siten, että palveluasumispaikan saa siinä vaiheessa, kun asiakkaan kunto sitä edellyttää.

Palveluasumispaikan tarpeen arviointi on moniammatillista työtä, jossa asiakkaan tai hoitavan tiimin aloitteesta selvitetään monipuolisesti, onko kotona asuminen niin riskialtista, että sitä ei voi turvata palveluiden avulla. Ensisijaista on aina järjestää riittävä tuki omaan kotiin, mutta palveluasumispaikan saa silloin, kun sitä tarvitsee. SAS-prosessia on kehitetty viime vuosina entistä sujuvammaksi keskittämällä osaamisista ja arviointiprosessin johtamista. Kehittämistyötä jatketaan edelleen. Selvitys, arviointi ja sijoitus -prosessissa keskeisenä periaatteena on, että asiakas ja hänen omaisensa voivat osallistua ja olla mukana vaikuttamassa omaan hoitoonsa.

Kuukausittain tehdään noin 100 SAS-arviointia ja hoivapaikkasijoituksia tehdään 90–110 kuukausittain. Vanhuspalvelulain mukaan palvelu on järjestettävä 90 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen toteutamisesta. Odotusajat ovat lainmukaisia: Vuonna 2017 mediaaniodotusaika ympärivuorokautiseen hoivaan on ollut 30 vuorokautta. Tiedot palvelun saannin määräajoista päivitetään vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla kolme kertaa vuodessa kaupungin internetsivuille.

Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee varmistaa, että palveluasumisesta on tarjolla tarpeeseen nähden riittävästi.

Verrattuna vanhusten palvelujen laatusuositukseen (v. 2013) ympärivuorokautisessa laitoshoidossa olleiden 75 vuotta täyttäneiden ikävaikioitu osuus vastaavan ikäisestä väestöstä Helsingissä on 2,5 %, mikä on suosituksen mukainen (2–3 %). Se on edelleen suurempi kuin Espoossa (1,2 %) ja Vantaalla (1,6 %). Vanhuspalvelulaki edellyttää, että kunta järjestää iäkkään asiakkaan pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Kunta voi vastata iäkkään henkilön palvelutarpeeseen pitkäaikaisella laitoshoidolla vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuden tai potilasturvallisuuden liittyvät perusteet. Tehostetussa palveluasumisessa olleiden 75 vuotta täyttäneiden osuus oli Helsingissä 6,4 % mikä on suosituksen (6–7 %) mukainen (Espoossa 7,2 % ja Vantaalla 6,4 %).

Ympärivuorokautisen hoidon tarpeeseen vaikuttaa kotona asumista tukvien palvelujen määrä ja laatu. Kotihoidon työntekijäresursseja on lisätty vuoden 2013 jälkeen vuosittain. Samalla on kehitetty etähoitoa, jota joulukuussa 2016 sai jo yli 600 asiakasta ja etäkäyntejä kertyi noin 18 000 (noin 7 % kuukauden käynneistä). Etäkäynteinä voidaan toteuttaa erilaisia tarkastuskäyntejä, mutta myös kuntoutus- tai päivätoimintaryhmään osallistuminen on mahdollista. Kotihoito 2020 -kehittämissuunnitelman mukaisesti on erilaista asiantuntijuutta lisätty kotona asumisen tukemiseen. Tämä vähentää tarvetta ympärivuorokautiseen, pitkäaikaiseen hoitoon. Ennalta ehkäiseviä ja toimintakykyä edistäviä toimenpiteitä on lisätty. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli 75 vuotta täyttäneistä Helsingissä 12,6 %, mikä on suurempi osuus kuin Espoossa (8,2 %) tai Vantaalla (7,8 %) (Kuusikkoraportti vuonna 2015).

Tällä hetkellä ympärivuorokautisen hoivan paikkoja on tarvetta vastavasti ja mikäli odotusaika näyttää venyvän yli lain salliman ajan, kaupunki ostaa puitesopimustuottajilta lisäpaikkoja.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että tulevan strategian ja budjetin valmistelussa otetaan huomioon tarkastuslautakunnan arvioinnissa ilmennyt huoli, että tällä hetkellä palveluasumis- tai laitospaikkaa ei saa aina tarpeen vaatiessa tai odotusaika on liian pitkä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveysviraston tulee resursoida kotihoito siten, että samat hoitajat käyvät asiakkaan luona ja aikaa on riittävästi palvelusuunnitelman mukaisten tehtävien suorittamiseen. Työn suunnittelussa tulee hyödyntää itseohjautuvien tiimien kekeilujen tuloksia.

Ikääntyneiden palveluohjaus Helsingissä uudistuu vuoden 2017 loppuun mennessä, jolloin käynnistyy yhteinen ikääntyneiden neuvonta ja asiakasohjausyksikkö. Yksikkö mahdollistaa palveluiden ja moniamma-

tillisen tiimin kokoamisen vielä saumattomammin kuin aikaisemmin oikeaan aikaan, oikeassa paikassa ja oikeaan tarpeeseen. Keskiössä on asiakas ja asiakkaan tarve. Myös omaishoidettavien asiat ovat jatkossa helpommin moniammatillisen tiimin palveluissa. Uudella työnjaolla voidaan vahvistaa myös kotihoidon asiakastyön johtamista ja hoivan laadun varmistamista.

Toiminnanohjausjärjestelmän avulla on pystytty tarkastelemaan mm. aikakriittisiä käyntejä ja suuntaamaan kotihoidon resursseja optimaaliseksi tasaten esimerkiksi ruuhkahuippuja. Kotihoidon resurssipoleja on perustettu ja ollaan perustamassa kaikille palvelualueille tasaamaan henkilökunnan poissaoloja ja ruuhkatilanteita. Työnsuunnittelua ollaan vahvistamassa ns. optimointityökalulla, jonka kilpailutusta valmistellaan parhaillaan. Optimointityökalun avulla on entistä helpompi esimerkiksi reitittää kotikäynnit optimaalisesti, resursoida työntekijöiden ruokatauot sekä huomioida henkilökunnan osaaminen, asiakkaiden tarpeet ja omahoitajuus. Kotihoidon lähipalvelualueilla ollaan siirtymässä yhteen tiimiin kahden/kolmen tiimin sijaan, jolloin työnsuunnittelu on joustavampaa. Kehittämistyötä on tehty yhdessä henkilöstön kanssa ja tavoitteena on ollut yhteenkuuluvuuden ja tasapuolisuuden lisääminen, asiakaspalvelun parantaminen sekä tilojen parempi käyttö. Kotihoidon resursseja on lisätty vuoden 2016 aikana 20 vakanssilla ja lisätään vuoden 2017 aikana 15 vakanssilla.

Itseohjautuvien tiimien kokeilu on käynnistynyt syksyllä 2016 lännen ja idän palvelualueilla. Tuloksia kokeilusta saadaan vuoden 2018 alussa. Voima-työvuorosuunnittelukokeilun tulokset ovat Vuosaari 1 lähipalvelualueella olleet rohkaisevia, onnistuakseen työaikakokeilut edellyttävät henkilöstön sitoutumista ja vapaaehtoisuutta sekä riittävää valmistautumista. Henkilökuntaa kannustetaan erilaisiin työaikakokeiluihin jakamalla tietoa eri malleista ja tukemalla kokeiluja.

Arviointikertomuksen kohta 5.13: Terveysasemapalvelujen saatavuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee parantaa hoitoon pääsyä erityisesti itäisen Helsingin terveystieteillä.

Raportissa todetaan hoidon tarpeen arvioinnin viivästyminen yli 3 päivän 90 asiakkaan kohdalla. Näistä 2/3 oli Kalliosta ja Herttoniemestä. Lähiesimiehet kummassakaan talossa kuin myöskään jaoksen johto eivät tunnista, että tällaista olisi tapahtunut. Kirjausvirheet ovat mahdollisia, mutta siitä ei ole saatu vahvistusta. Vastaanoton viivästyminen yli 3 kk hoitotakuun ovat yksittäistapauksia, jossa vastaanottoa on jouduttu siirtämään ja poikkeustilanteissa jos näin tapahtuu saman vastaanoton kohdalla vaikka kaksikin kertaa, saattaa 3 kk ylittyä. Käytännössä mis-

sään ei ole todellisuudessa ollut yli 3kk jonoa. Yhteenvedo parannustarpeesta saatavuudessa pitää paikkansa.

Arviointikertomuksen kohta 5.14: Tuloksellisuuden mittaaminen sosiaali- ja terveyspalveluissa

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa kirjaamisen ja seurannan aikataulutuksen osalta, että indikaattorien kirjaaminen on osa normaaliin asiakas- ja potilastyöhön kuuluvaa dokumentointia. Terveysindikaattoreiden kirjaamisesta on tehty tekninen ohje ja hyvinvointi-indikaattorien kirjaamisohjeet ovat valmistumassa. Terveysindikaattoreiden kirjaamiskattavuutta seurataan ja niistä saatavaa tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisenä ja raportoinnissa.

Kirjaamisen ja seurannan resurssien ja työnjaon osalta voi todeta, että rakenteinen kirjaaminen helpottaa tiedon löytymistä, ja nyt saadaan järjestelmästä ulos ensimmäisen kerran tietoja, jota ei sieltä aikaisemmin ole saatu. Tämä myös mahdollistaa jatkossa hoidon/palvelujen vaikuttavuuden arvioinnin. Indikaattoreiden merkitseminen rakenteisesti ei vie aikaa sen enempää, kuin niiden kirjaaminen avoimena tekstinä. Potilastietojärjestelmän päätöksenteontuki käyttää rakenteista tietoa ehdottaessaan hoitosuorituksia parantaen näin hoidon laatua ja potilasturvallisuutta.

Hyvinvointi-indikaattoreiden kirjaamisohjeet ja jalkauttamissuunnitelma valmistuu kevään 2017 aikana. Virastossa on käytössä useita sosiaalihuollon järjestelmiä, joten päällekkäisen kirjaamisen välttämiseksi indikaattorityöhön valittiin kaksi sosiaalihuollon järjestelmää työn alkuvaiheessa.

Indikaattorityön tueksi on tehty kirjallisia ohjeita ja videoita. Kirjaamisohjeet kootaan jatkossa intranettiin kaikkien käyttöön.

Sosiaali- ja terveystoimistossa toimii terveys- ja hyvinvointi-indikaattorityön työryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa tukea terveys- ja hyvinvointi-indikaattorien kirjaamisen implementointia, sekä käsitellä ja ratkoa kirjaamiseen liittyviä ongelmakohtia. Työryhmä raportoi säännöllisesti viraston johtoryhmälle. Lisäksi osastokohtaiset vastuuhenkilöt tukevat työn etenemistä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa että kyseessä on kohtuullisen uusi asia, jota on viety systemaattisesti eteenpäin. Työn tavoitteena on päästä suoritettiedolla johtamisesta hyvinvointitiedolla johtamiseen. Huomioiden mittaamisen laajuus, ohjeistusta tarkennetaan, kun saadaan kentältä kokemuksia. Lisäksi on perustettu ryhmä, joka seuraa asiaa. Terveys- ja hyvinvointi-indikaattorit tullaan viemään Apottiin."

Käsittely

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro
FI02012566

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Anna Vuorjoki: Muutetaan lausuntoehdotuksen kohdan "Arviointikertomuksen kohta 5.12: Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden" seitsemäs kappale muotoon: "Mikäli odotusaika ympärivuorokautiseen hoitoon näyttää venyvän yli lain salliman ajan, kaupunki ostaa puitesopimustuottajilta lisäpaikkoja."

Kannattaja: Jäsen Miina Kajos

Vastaehdotus 2:

Jäsen Anna Vuorjoki: Lisätään lausuntoehdotuksen kohdan "Arviointikertomuksen kohta 5.12: Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden" seitsemännen kappaleen jälkeen uusi kappale: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että tulevan strategian ja budjetin valmistelussa otetaan huomioon tarkastuslautakunnan arvioinnissa ilmennyt huoli, että tällä hetkellä palveluasumis- tai laitospaikkaa ei saa aina tarpeen vaatiessa tai odotusaika on liian pitkä."

Kannattaja: Jäsen Miina Kajos

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto asiasta syntyi seuraavien äänestysten pohjalta:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Anna Vuorjoki): Muutetaan lausuntoehdotuksen kohdan "Arviointikertomuksen kohta 5.12: Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden" seitsemäs kappale muotoon: "Mikäli odotusaika ympärivuorokautiseen hoitoon näyttää venyvän yli lain salliman ajan, kaupunki ostaa puitesopimustuottajilta lisäpaikkoja."

Jaa-äännet: 8

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Pia Hytönen, Jukka Ihanus, Seija Muurinen, Laura Nordström, Leena Riittinen, Tuomas Tuure

Ei-äännet: 3

Miina Kajos, Jouko Malinen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Gunvor Brettschneider

Poissa: 1

Rene Hursti

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 3 (tyhjää 1 ja poissa 1).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Anna Vuorjoki): Lisätään lausuntoehdotuksen kohdan "Arviointikertomuksen kohta 5.12: Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden" seitsemännen kappaleen jälkeen uusi kappale: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että tulevan strategian ja budjetin valmistelussa otetaan huomioon tarkastuslautakunnan arvioinnissa ilmennyt huoli, että tällä hetkellä palveluasumis- tai laitospaikkaa ei saa aina tarpeen vaatiessa tai odotusaika on liian pitkä."

Jaa-äännet: 5

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Pia Hytönen, Jukka Ihanus, Seija Muurinen

Ei-äännet: 6

Miina Kajos, Jouko Malinen, Laura Nordström, Leena Riittinen, Tuomas Tuure, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Gunvor Brettschneider

Poissa: 1

Rene Hursti

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 6 - 5 (tyhjää 1 ja poissa 1).

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon arviointikertomuksesta:

"Arviointikertomuksen kohta 3.1: Sitovien tavoitteiden toteutuminen hallintokunnissa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2016 arviointikertomuksessa, että sosiaali- ja terveystalouden sekä varhaiskasvatusviraston tulee kuvata sitovien tavoitteidensa toteutumista osoittava mittari talousarviossa silloin, kun tavoitetta on tarpeen täsmentää. Tarkastuslautakunnan arvio koski 3-vuotiaiden lasten terveystarkastuksia ja hyvinvointitapaamisia ja sitä, että talousarviosta ei käynyt ilmi terveystarkastusten ja hyvinvointitapaamisten koskevan etelän alueiden neuvoloita. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan mittarit tulee asettaa valtuuston hyväksymässä talousarviossa. Sosiaali- ja terveystalouden asettaa tavoitteet talousarvioesityksessä ja noudattaa kaupungin menettelyä. Sosiaali- ja terveystalouden sitovien tavoitteiden seurantalomakkeessa, jolla tavoitteiden seuranta todennetaan, on maininta siitä, että tavoite koski etelän neuvoloita.

Arviointikertomuksen kohta 5.7: Ensihoitoketjun toimivuus ja tuloksellisuus

Kaupunginsairaalassa on käynnistetty kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden päivystyksellisten tilanteiden hoidon järjestäminen -kehittämisshanke. Siinä kartoitetaan nykyiset päivystyksellisissä tilanteissa toimivat tahot, jotka tukevat ja arvioivat kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden pärjäämistä ja selvitetään kyselyllä, mitkä ovat eri toimijoiden näkemyksiä hoitoketjun haasteista ja haastatellaan palvelujen käyttäjiä. Pääkaupunkiseudulla on aloittanut myös HUS:n koordinoima päivystyksellisen hoitoonohjaus-mallin projekti, jonka tavoitteena on onnistunut päivystyksellisen hoitoon ohjauksen malli. Helsingin sosiaali- ja terveystalouden on näissä hankkeissa mukana. Päivystys on vastannut viranomaisyhteistyökokousten järjestämisestä kahdesti vuodessa. Viranomaisyhteistyökokouksissa on ollut mukana edustettuina sosiaali- ja terveystalouden kaikki ydintoiminnan osastot, ja tärkeimmät viranomaisyhteistyökumppanit kuten ensihoito, hätäkeskus ja poliisi. Päivystyspotilaiden siirtoaikojen on pyritty lyhentämään luovutusprosessin selkiyttämällä ja yhtenäistämällä. Ruuhkahuippuina siirtokuljetusten saataavuus on voinut hidastaa potilaan sujuvaa siirtoa päivystyspoliklinikalta jatkohoitoon. Vuoden 2017 alusta sosiaali- ja terveystalouden potilaskuljetusyksikkö siirtyi HUS:iin. Siinä yhteydessä saatiin potilaiden ulkoisten kuljetusten sähköinen tilausjärjestelmä laajennettua myös Malmin päivystykseen.

Arviointikertomuksen kohta 5.11: Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus ja riittävyys

Keskimääräinen odotusaika ensimmäiselle vastaanottokäynnille psykiatriseen avohoitoon on lyhentynyt kahdella kuukaudella (odotusaika oli 62 vrk 31.12.2014 ja 5 vrk 31.12.2016).

Hoitojaksot ja potilaiden toistuvat hoitojaksot ovat vähentyneet psykiatrisessa sairaalahoidossa. Varsinaisten hoitojaksojen (pl. jonotusjaksot palveluasumiseen) mediaanipituus on pidentynyt vuosien 2013–2016 välillä (12 vrk vuonna 2013 ja 15 vrk vuonna 2016). Avohoidossa pystytään vastaamaan aiempaa paremmin hoidontarpeeseen, joten sairaalahoidossa ovat vaikeimmin oireilevat potilaat, eikä hoitojakson pituuden lyhentäminen ole silloin aina tavoiteltavaa. Asiakkaiden luo liikkuvien työmuotojen käyttöä lisätään edelleen.

Päihdehuollon laitospalvelun, palveluasumisen ja avovieroituksen (oma ja osto) hoitojaksojen määrää ja jaksojen kokonaispituuksien keskiarvo ja on ryhdytty raportoimaan johdon tietojärjestelmässä vuoden 2017 alusta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää oikein huomionsa asumispalveluihin hoito- ja palvelujärjestelmän kokonaisuudessa. Maaliskuun lopulla 2017 oli yhteensä 703 asumispalvelua odottavaa (sisältää asunnottomat ja mielenterveysasiakkaat).

Psykiatria- ja päihdepalvelut on pyrkinyt korjaamaan palveluasumiseen jonottavien tilannetta muuttamalla vuodeosastoja asumiskuntoutusyksiköiksi (syksyllä 2014 kaksi yksikköä ja keväällä 2016 yksi yksikkö).

Sosiaali- ja terveystieteiden osastossa on ollut tavoitteena keventää mielenterveyspotilaiden asumispalveluiden rakennetta. Asumisen tuen käyttöön on nyt saatu Myllypuron ja Etu-Töölön kiinteistöt, jotka helpottavat tavoitteen toteuttamista.

Kaupunginkanslia koordinoi sosiaali- ja terveystieteiden osaston ja kiinteistöviraston yhteistyötä, jossa sovitaan kiinteistöviraston sosiaali- ja terveystieteiden osastolle antamien asuntojen vuosittaiset määrät. Yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa on tiivistetty vuonna 2016. Sosiaali- ja terveystieteiden osastolla on nykyisin niin ongelmallisia asutettavia, että kiinteistövirasto ei kykene heitä normiasuntoihin asuttamaan. Tarkastuslautakunta nostaa raportissaan kuitenkin tämän yhteistyön avaintekijäksi, vaikka se on vain osa ratkaisua, silloin kun asukkaat ovat toipuneet tuetussa asumisessa niin pitkälle, että voivat siirtyä itsenäisempään asumiseen.

Asunnottomien asumispalveluita annetaan moniongelmaisille, joilla on sekä mielenterveys- että päihdeongelma. Asukkailla, jotka hakevat asumispalveluita, pitää olla tuen tarve. Tämä näkyy mm. siinä, että jokainen, joka saa asumisen tuen kautta asunnon, saa myös lähityön. Lisäksi psykiatria- ja päihdepalveluissa ollaan kohdentamassa liikkuvaa mielenterveys- ja päihdetyötä asumispalveluyksiköihin.

Vastaanottoaikojen pidentämisen sijaan vaikuttavuuden kannalta oleellista on hoito-ohjelmien parempi organisointi ja oikein kohdennettu hoi-

don intensiteetti. Hoito-ohjelmien kehittäminen vaikuttavampaan suuntaan on aloitettu koko kaupungin tasolla.

Arviointikertomuksen kohta 5.12: Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee tehostaa sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa SAS-prosessia (selvitys-arviointi-sijoitus) siten, että palveluasumispaikan saa siinä vaiheessa, kun asiakkaan kunto sitä edellyttää.

Palveluasumispaikan tarpeen arviointi on moniammatillista työtä, jossa asiakkaan tai hoitavan tiimin aloitteesta selvitetään monipuolisesti, onko kotona asuminen niin riskialtista, että sitä ei voi turvata palveluiden avulla. Ensisijaista on aina järjestää riittävä tuki omaan kotiin, mutta palveluasumispaikan saa silloin, kun sitä tarvitsee. SAS-prosessia on kehitetty viime vuosina entistä sujuvammaksi keskittämällä osaamisista ja arviointiprosessin johtamista. Kehittämistyötä jatketaan edelleen. Selvitys, arviointi ja sijoitus -prosessissa keskeisenä periaatteena on, että asiakas ja hänen omaisensa voivat osallistua ja olla mukana vaikuttamassa omaan hoitoonsa.

Kuukausittain tehdään noin 100 SAS-arviointia ja hoivapaikkasijoituksia tehdään 90–110 kuukausittain. Vanhuspalvelulain mukaan palvelu on järjestettävä 90 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen toteamisesta. Odotusajat ovat lainmukaisia: Vuonna 2017 mediaaniodotusaika ympärivuorokautiseen hoivaan on ollut 30 vuorokautta. Tiedot palvelun saannin määräajoista päivitetään vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla kolme kertaa vuodessa kaupungin internetsivuille.

Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee varmistaa, että palveluasumisesta on tarjolla tarpeeseen nähden riittävästi.

Verrattuna vanhusten palvelujen laatusuositukseen (v. 2013) ympärivuorokautisessa laitoshoidossa olleiden 75 vuotta täyttäneiden ikävaikioitu osuus vastaavan ikäisestä väestöstä Helsingissä on 2,5 %, mikä on suosituksen mukainen (2–3 %). Se on edelleen suurempi kuin Espoossa (1,2 %) ja Vantaalla (1,6 %). Vanhuspalvelulaki edellyttää, että kunta järjestää iäkkään asiakkaan pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Kunta voi vastata iäkkään henkilön palvelutarpeeseen pitkäaikaisella laitoshoidolla vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuden tai potilasturvallisuuden liittyvät perusteet. Tehostetussa palveluasumisessa olleiden 75 vuotta täyttäneiden osuus oli Helsingissä 6,4 % mikä on suosituksen (6–7 %) mukainen (Espoossa 7,2 % ja Vantaalla 6,4 %).

Ympäri vuorokautisen hoidon tarpeeseen vaikuttaa kotona asumista tukkevien palvelujen määrä ja laatu. Kotihoidon työntekijäresursseja on lisätty vuoden 2013 jälkeen vuosittain. Samalla on kehitetty etähoitoa, jota joulukuussa 2016 sai jo yli 600 asiakasta ja etäkäyntejä kertyi noin 18 000 (noin 7 % kuukauden käynneistä). Etäkäynteinä voidaan toteuttaa erilaisia tarkastuskäyntejä, mutta myös kuntoutus- tai päivätoimintaryhmään osallistuminen on mahdollista. Kotihoito 2020 -kehittämisohjelman mukaisesti on erilaista asiantuntijuutta lisätty kotona asumisen tukemiseen. Tämä vähentää tarvetta ympärivuorokautiseen, pitkäaikaiseen hoitoon. Ennalta ehkäiseviä ja toimintakykyä edistäviä toimenpiteitä on lisätty. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli 75 vuotta täyttäneistä Helsingissä 12,6 %, mikä on suurempi osuus kuin Espoossa (8,2 %) tai Vantaalla (7,8 %) (Kuusikkoraportti vuonna 2015).

Tällä hetkellä ympärivuorokautisen hoivan paikkoja on tarvetta vastavasti ja mikäli odotusaika näyttää venyvän yli lain salliman ajan, kaupunki ostaa puitesopimustuottajilta lisäpaikkoja.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee resursoida kotihoito siten, että samat hoitajat käyvät asiakkaan luona ja aikaa on riittävästi palvelusuunnitelman mukaisten tehtävien suorittamiseen. Työn suunnittelussa tulee hyödyntää itseohjautuvien tiimien koekielujen tuloksia.

Ikääntyneiden palveluohjaus Helsingissä uudistuu vuoden 2017 loppuun mennessä, jolloin käynnistyy yhteinen ikääntyneiden neuvonta ja asiakasohjausyksikkö. Yksikkö mahdollistaa palveluiden ja moniammatillisen tiimin kokoamisen vielä saumattomammin kuin aikaisemmin oikeaan aikaan, oikeassa paikassa ja oikeaan tarpeeseen. Keskiössä on asiakas ja asiakkaan tarve. Myös omaishoidettavien asiat ovat jatkossa helpommin moniammatillisen tiimin palveluissa. Uudella työnjaolla voidaan vahvistaa myös kotihoidon asiakastyön johtamista ja hoivan laadun varmistamista.

Toiminnanohjausjärjestelmän avulla on pystytty tarkastelemaan mm. aikakriittisiä käyntejä ja suuntaamaan kotihoidon resursseja optimaalisesti tasaten esimerkiksi ruuhkahuippuja. Kotihoidon resurssipoolia on perustettu ja ollaan perustamassa kaikille palvelualueille tasaamaan henkilökunnan poissaoloja ja ruuhkatilanteita. Työsuunnittelua ollaan vahvistamassa ns. optimointityökalulla, jonka kilpailutusta valmistellaan parhaillaan. Optimointityökalun avulla on entistä helpompi esimerkiksi reitittää kotikäynnit optimaalisesti, resursoida työntekijöiden ruokatautot sekä huomioida henkilökunnan osaaminen, asiakkaiden tarpeet ja omahoitajuus. Kotihoidon lähipalvelualueilla ollaan siirtymässä yhteen tiimiin kahden/kolmen tiimin sijaan, jolloin työsuunnittelu on joustavampaa. Kehittämistyötä on tehty yhdessä henkilöstön kanssa ja tavoit-

teena on ollut yhteenkuuluvuuden ja tasapuolisuuden lisääminen, asiakaspalvelun parantaminen sekä tilojen parempi käyttö. Kotihoidon resursseja on lisätty vuoden 2016 aikana 20 vakanssilla ja lisätään vuoden 2017 aikana 15 vakanssilla.

Itseohjautuvien tiimien kokeilu on käynnistynyt syksyllä 2016 lännen ja idän palvelualueilla. Tuloksia kokeilusta saadaan vuoden 2018 alussa. Voima-työvuorosuunnittelukokeilun tulokset ovat Vuosaari 1 lähialueella olleet rohkaisevia, onnistuakseen työaikakokeilut edellyttävät henkilöstön sitoutumista ja vapaaehtoisuutta sekä riittävää valmistautumista. Henkilökuntaa kannustetaan erilaisiin työaikakokeiluihin jakamalla tietoa eri malleista ja tukemalla kokeiluja.

Arviointikertomuksen kohta 5.13: Terveysasemapalvelujen saatavuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystieteiden tulee parantaa hoitoon pääsyä erityisesti itäisen Helsingin terveysasemilla.

Raportissa todetaan hoidon tarpeen arvioinnin viivästyminen yli 3 päivän 90 asiakkaan kohdalla. Näistä 2/3 oli Kalliosta ja Herttoniemestä. Lähiesimiehet kummassakaan talossa kuin myöskään jaoksen johto eivät tunnista, että tällaista olisi tapahtunut. Kirjausvirheet ovat mahdollisia, mutta siitä ei ole saatu vahvistusta. Vastaanoton viivästyminen yli 3 kk hoitotakuun ovat yksittäistapauksia, jossa vastaanottoa on jouduttu siirtämään ja poikkeustilanteessa jos näin tapahtuu saman vastaanoton kohdalla vaikka kaksikin kertaa, saattaa 3 kk ylittyä. Käytännössä missään ei ole todellisuudessa ollut yli 3kk jonoa. Yhteenveto parannustarpeesta saatavuudessa pitää paikkansa.

Arviointikertomuksen kohta 5.14: Tuloksellisuuden mittaaminen sosiaali- ja terveyspalveluissa

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa kirjaamisen ja seurannan aikataulutuksen osalta, että indikaattorien kirjaaminen on osa normaaliin asiakas- ja potilastyöhön kuuluvaa dokumentointia. Terveysindikaattoreiden kirjaamisesta on tehty tekninen ohje ja hyvinvointi-indikaattorien kirjaamisohjeet ovat valmistumassa. Terveysindikaattoreiden kirjaamiskattavuutta seurataan ja niistä saatavaa tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisen ja raportoinnissa.

Kirjaamisen ja seurannan resurssien ja työnjaon osalta voi todeta, että rakenteinen kirjaaminen helpottaa tiedon löytymistä, ja nyt saadaan järjestelmästä ulos ensimmäisen kerran tietoja, jota ei sieltä aikaisemmin ole saatu. Tämä myös mahdollistaa jatkossa hoidon/palvelujen vaikuttavuuden arvioinnin. Indikaattoreiden merkitseminen rakenteisesti ei vie aikaa sen enempää, kuin niiden kirjaaminen avoimena tekstinä. Potilastietojärjestelmän päätöksenteontuki käyttää rakenteista tietoa ehdot-

taessaan hoitosuorituksia parantaen näin hoidon laatua ja potilasturvallisuutta.

Hyvinvointi-indikaattoreiden kirjaamisohjeet ja jalkauttamissuunnitelma valmistuu kevään 2017 aikana. Virastossa on käytössä useita sosiaalihuollon järjestelmiä, joten päällekkäisen kirjaamisen välttämiseksi indikaattorityöhön valittiin kaksi sosiaalihuollon järjestelmää työn alkuvaiheessa.

Indikaattorityön tueksi on tehty kirjallisia ohjeita ja videoita. Kirjaamisohjeet kootaan jatkossa intranettiin kaikkien käyttöön.

Sosiaali- ja terveystaloustoimikossa toimii terveys- ja hyvinvointi-indikaattorityön työryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa tukea terveys- ja hyvinvointi-indikaattorien kirjaamisen implementointia, sekä käsitellä ja ratkoa kirjaamiseen liittyviä ongelmakohtia. Työryhmä raportoi säännöllisesti viraston johtoryhmälle. Lisäksi osastokohtaiset vastuuhenkilöt tukevat työn etenemistä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa että kyseessä on kohtuullisen uusi asia, jota on viety systemaattisesti eteenpäin. Työn tavoitteena on päästä suoritettiedolla johtamisesta hyvinvointitiedolla johtamiseen. Huomioiden mittaamisen laajuus, ohjeistusta tarkennetaan, kun saadaan kentältä kokemuksia. Lisäksi on perustettu ryhmä, joka seuraa asiaa. Terveys- ja hyvinvointi-indikaattorit tullaan viemään Apottiin."

Esittelijän perustelut

Tarkastuslautakunta on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa 10.5.2017 mennessä arviointikertomuksen kohdista 3.1, 5.7, 5.11-5.14.

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Liikuntalautakunta 11.05.2017 § 99

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

F102012566

Lausunto

Liikuntalautakunta antoi lausunnon tarkastuslautakunnalle vuoden 2016 arviointikertomuksen kohdasta 5.9:

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen lasten ja nuorten palveluissa

Tarkastuslautakunnan raportissa mainitaan, että tyttöjen ja poikien erilaiset kiinnostuksen kohteet tulee ottaa huomioon virkistystyksen ja liikunnan palveluissa, mutta toisaalta stereotyyppisiä asenteita tulee myös haastaa.

Lasten ja nuorten matalan kynnyksen liikuntapalveluiden suunnittelu ja toteuttaminen on perustunut suoraan kysyntään, ja uusien liikuntaryhmien perustamisella on pyritty vastaamaan kulloiseenkin tarpeeseen. Liikuntavirasto saa tiedon liikuntaryhmien tarpeesta yleensä koulujen kautta, jolloin koulun henkilökunta esittää yhdessä oppilaiden kanssa toiveensa siitä, mitä toimintaa halutaan ja mille kohderyhmälle.

Lisäksi liikuntaviraston asiantuntijat ovat jatkuvasti yhteydessä eri sidosryhmiin ja perehtyvät alan tuoreimpaan tutkimustietoon. Tällä tavoin toimintaa voidaan suunnitella ja kohdentaa etenkin niille liikkumattomille tai liikunnallisesti passiivisimmille ryhmille, joiden liikunnan lisäämisellä saadaan aikaan terveyttä edistäviä vaikutuksia.

EasySport-toiminnan puitteissa helsinkiläiset koululaiset voivat osallistua sukupuoleen katsomatta niin paini- kuin tanssitunneillekin. Jokaisella lapsella on sukupuolesta riippumatta yhtäläinen mahdollisuus osallistua kaikkiin tarjolla oleviin lajeihin. Lajitarjonta on pyritty pitämään niin laajana, kun se resurssit huomioiden on ollut mahdollista. Liikuntaryhmiä järjestetään yhteensä noin 150, ja niistä 10 on kohdennettu pelkästään tytöille ja 9 pelkästään pojille. Lajitarjonnasta löytyy yhteensä noin 25 eri lajia. EasySport-toiminnan liikuntaryhmissä liikkuu viikoittain noin 3 100 lasta, joista hiukan yli puolet on poikia ja hiukan alle puolet tyttöjä. Yläkoululaisten FunAction-liikunnassa suhde on toisinpäin, sillä arviolta n. 60 % osallistujista on tyttöjä ja 40 % poikia. NYT-liikuntatarjottimen tunneille osallistuvista puolestaan noin yksi kolmasosa on miehiä ja kaksi kolmasosaa on naisia.

Muutoin huomionarvoista on, että liikuntavirasto on järjestänyt kulttuurisista syistä jatkuvasti myös sellaisia uimakouluja, jotka on suunnattu ainoastaan tytöille. Perinteisesti liikuntaviraston ohjatun liikunnan ryhmiin osallistujista merkittävä osa on naisia ja tyttöjä.

Sukupuolten tasa-arvo avustustoiminnassa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

F102012566

Arviointikertomuksessa todetaan, että liikuntavirasto hallinnoi suurta määrää liikuntatiloja ja että seurakohtaiset avustukset ovat varsin merkittävä toimintamuoto, mutta sukupuoleen liittyvää arviointia ei ole tehty mm. avustuksiin liittyen.

Liikuntavirasto myöntää vuosittain noin seitsemän miljoonaa euroa seuratoiminnan tukemiseen toiminta- ja tilankäyttöavustuksin. Toiminta- ja tilankäyttöavustuksissa painotetaan lasten ja nuorten toimintaa. Toiminta-avustus perustuu seuran vuosittaisiin harrastajamääriin ja tilankäyttöavustuksella tuetaan liikuntaviraston ulkopuolisten liikuntatilojen vuosittaista käyttöä. Avustusten määräytymisperusteena ei tähän mennessä ole ollut sukupuoli, vaan avustus perustuu seuran lasten ja nuorten toiminnan volyyymiin, eli liikuntakertasuoritteisiin. Suurella osalla avustuksia saavista seuroista on aktiiviharrastajina sekä tyttöjä että poikia. On myös avustuksia saavia seuroja, joiden toiminta on painottunut vain tyttöihin tai poikiin. Vuonna 2017 avustuksia saavissa seuroissa harrasti liikuntaa yhteensä 22 866 tyttöä ja 31 505 poikaa.

Liikuntaviraston tiloihin ei seuroille myönnetä tilankäyttöavustusta, mutta tilojen hinnat ovat vahvasti subventoituja etenkin alle 20-vuotiaiden lasten ja nuorten liikunnassa. Liikuntaviraston subventoidut tilavuorot ovat merkittävä tilankäyttöön liittyvä tukemisen muoto.

Tilojen käyttövuoroja on myönnetty liikuntalautakunnan vahvistamien vuorojenjakoperusteiden mukaisesti. Etusijalla on ollut liikunnan kansalaistoiminta ja lasten ja nuorten toiminta.

Vuorojenjakoperiaatteissa ei toistaiseksi ole ollut painotusta tyttöjen tai poikien liikuntaan. Liikuntavirasto myöntää vuorot seuroille, jotka puolestaan itse määrittelevät, minkä ryhmien toimintaan vuoroja käyttävät. Liikuntavirasto myöntää vuoroja eniten lasten ja nuorten liikuntaryhmille. Liikuntavirastolla ei tällä hetkellä ole saatavilla varausjärjestelmästä tarkkaa tietoa siitä, kuinka paljon vuoroja kullekin seuralle on myönnetty vuosittain eli kuinka suurta tukea seuroille subventoitujen tilavuorojen muodossa myönnetään tai kuinka paljon tilavuoroilla liikkuu tyttöjä ja poikia. Tiedossa on, että liikuntavirasto myöntää merkittävästi tilavuoroja mm. voimisteluliikunnan eri lajeihin, cheerleadingiin sekä taitoluisteluun, joiden harrastajista valtaosa on tyttöjä. Esimerkiksi telinevoimistelu on laji, joka liikkuu liikuntaviraston tiloissa (telinevoimistelusalin hinta lasten ja nuorten toiminnassa on 6 euroa/tunti) ja lisäksi liikuntavirasto on hankkinut telinesaleihin vuosittain huipputason telineitä useilla kymmenillä tuhansilla euroilla vuosittain tukien myös välinehankinnoilla lajin harrastusmahdollisuuksia.

Kun liikuntaviraston myöntämät avustukset sekä subventoidut tilavuorot muodostavat seurojen tukemisessa kokonaisuuden, tulisi nykytilanne

sukupuoleen liittyvän arvioinnin osalta avustuksissa tehdä tarkemmin ja lähtötilanne selvittää ennen tasa-arvon edistämisen toimenpidesuunnitelman tekemistä. Sekä avustusjärjestelmästä että varausjärjestelmästä tulisi saada paremmin tietoa siitä, kuinka paljon tukea kokonaisuudessaan myönnetään eri seuroille, minkälaisessa muodossa tuki myönnetään (toiminta-avustus ja tiloihin kohdistuva tuki) sekä kuinka paljon näissä seuroissa liikkuu poikia ja tyttöjä.

Esittelijä

liikuntajohtaja
Tarja Loikkanen-Jormakka

Lisätiedot

Kirsti Laine-Hendolin, osastopäällikkö, puhelin: 310 87751
kirsti.laine(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 09.05.2017 § 169

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelta 2016:

5.2 Strategiaohjelman ja ympäristöpolitiikan energiatehokkuustavoitteiden toteuttaminen

Arviointikertomuksessa on tunnistettu hyvin energiatehokkuustavoitteiden toteutumisen keskeiset haasteet.

Energiatehokkuusasioiden koordinointi toteutuisi paremmin, mikäli käyttäjäasiakkailla olisi paremmat mahdollisuudet hyödyntää kulutustietoja ja tehdä säästötoimenpiteitä yhteistyössä kiinteistön omistajan sekä kiinteistöhuollon kanssa.

Kaupunkikonsernin energiaseurannan kehitystyötä jatketaan. Jo käynnistyneen kehitystyön tavoitteena on kulutusten lisäksi olosuhteiden ja järjestelmien toiminnan seurannan mahdollistaminen sekä tiedon jakaminen Helsingin kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Kaivumaiden kiertotalouden edellytys on kierrätysalueiden saatavuus. Aluerakentamiskohteiden valmistuttua tarvittavia kierrätysalueita ei ole aikaisempaan tapaan hyödynnettävissä, mikä vaikeuttaa kaivumaiden kiertotalouden hyvää toteutumista.

Energiankulutuksen raportoinnin kehittäminen on jatkuvaa ja merkittävimpien säästökohteiden tunnistamista. Jatkossa kaluston energiate-

16.05.2017

hokkuuteen sekä polttoainevalintoihin tullaan kiinnittämään enemmän huomiota.

Käsittely

09.05.2017 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijän muutos: Kappaleen 4 ensimmäinen virke muutetaan muotoon: "Kaupunkikonsernin energiaseurannan kehitystyötä jatketaan."

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Janne Penttinen, lakimies, puhelin: 310 38388
janne.penttinen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 09.05.2017 § 236

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Kohta 5.2 Strategiaohjelman ja ympäristöpolitiikan energiatehokkuustavoitteiden toteuttaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluviraston tulee nykyistä enemmän ohjata kaavoituksella kaupunkirakenteen ja rakennusten energiatehokkuuden parantamista.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on tehostanut energiatehokkuustavoitteiden toteutumista kaavoitustoiminnallaan. Maankäytön suunnittelulla on tiivistetty kaupunkirakennetta sekä kehitetty tehokasta liikennejärjestelmää pitkällä tähtäyksellä. Kaupunkisuunnitteluvirastossa on kehitetty ekotehokkuustyökaluja maankäytön suunnittelun energiatehokkuutta mittaamaan.

Kaava mahdollistaa lähes aina keskitetyn kaukolämmön rakentamisen ja siihen liittymisen jättäen kuitenkin kuluttajalle vaihtoehdon valita itse järjestelmä, jota pitää hyvänä.

Kaavan ohjausvaikutukset rakennusten energiatehokkuuteen ovat vähäiset. Tontinluovutusehdoissa voidaan antaa rakentamismääräyksiä asiasta.

Kaavan tarkoituksena ei ole estää uusien energiajärjestelmien kehittämistä. Kaavan laatimisen yhteydessä testataan ja kehitetään jatkuvasti uusia energiajärjestelmiä yhdessä hankkeiden toteuttajien kanssa, mitä virasto pitää hyvänä yhteistoimintamuotona. Parhaisiin lopputuloksiin päästään yhteistyöllä sovittamalla eri osapuolten tarpeet keskenään.

Kohta 5.6 Suurien liikenneinvestointien ja tontinluovutuksen koordinaatio

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee saattaa loppuun liikennehankkeiden käsittelyohjeen valmistelu organisaatiouudistuksen jälkeen siten, että ohjeessa huomioidaan myös hankkeiden vaikutukset maan arvon nousuun.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto kehittää edelleen isojen liikennehankkeiden vaikutusten arvioinnin kokonaisuutta. Hankkeiden suunnittelu ja arviointi on tarkentuva prosessi. Suunnittelun edetessä myös vaikutusten arviointi tarkentuu. Vaikutusten arvioinnin kokonaisuutta kehitetään siten, että maan arvon nousuun vaikuttavia tekijöitä voidaan tuoda päätöksenteon pohjaksi jo alustavien tarkasteluiden aikana.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa myös, että organisaatiouudistuksen jälkeen loppuun valmisteltavassa katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeessa huomioidaan maan arvon nousuun vaikuttavat tekijät. Lisäksi arvioinneissa tulee huomioida myös arviointialueen maanomistusolosuhteet ja arvioida näihin perustuen vaikutukset kaupungin maasta saamiin tuloihin.

Kohta 5.8 Asunto- ja maankäyttöpolitiikka hyvinvoinnin edistämiseksi

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkansliassa ja kaupunkisuunnitteluvirastossa tulee selvittää, miten maankäyttöä ja asumista koskevien hyvinvointitavoitteiden toteutumista voidaan seurata.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto voi toteuttaa suunnitteluprosessin kaikissa vaiheissa maankäyttöä ja asumista koskevia hyvinvointitavoitteita viihtyisästä, turvallisesta ja terveellisestä elinympäristöstä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto mahdollistaa maankäytön suunnittelun tavoitteiden toteutumisen. Rakentamisen myötä tavoitteet konkretisoituvat. Tavoitteiden toteutumisen edellytys on yhteistyö sekä virallisella että epävirallisella tasolla. Hyvinvointitavoitteet ovat ominaisuuksiltaan yleensä laadullisia ja muutokset näkyvät hitaasti, joten niiden toteutuminen vaatii vuositasaista pitkäjänteisempää kehityksen laadullista ja osittain määrällistäkin arviointia. Helsingin seudun yhteisesti asettamien ta-

16.05.2017

voitteiden seuranta tapahtuu MAL-sopimuksen seurannan yhteydessä ja tulokset arvioidaan vuosittain kuntien ja valtion yhteisessä seuranta-kokouksessa. Uuden strategiakauden osalta on mahdollista arvioida tarvitaanko esimerkiksi kokonaisvaltaista laadullista arviota.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden toteutumista ei ole seurattu yhtenä kokonaisuutena, mutta niihin liittyvien tavoitteiden toteutumista seurataan osana muuta seurantaa.

Kaavoituksen ja liikennesuunnittelun laatuarvioinnin menetelmän kehittämistyö on ohjelmointivaiheessa. Laatuarvioinnissa keskeistä on hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden mittaaminen. Laatuarvioinnin ohjelmointin yhteydessä on myös kirjattu olemassa olevia, hyväksi havaittuja toimintatapoja, joiden avulla laatua ja siihen liittyviä hyvinvoinnin tavoitteita voidaan seurata ja pitää yllä.

Asemakaavoituksen tulee mahdollistaa kaikkien hallinta- ja rahoitusmuotojen toteuttaminen AM-ohjelman mukaisesti. Hallinta- ja rahoitusmuodoista päättäminen tapahtuu kaupungin maalla tontinluovutusvaiheessa. Valtion ja yksityisen maalla se kirjataan maankäytösopimukseen. Hankkeiden hallintamuotojakaumien määrittely edellyttää seuranta-alueiden hallintamuotojakaumasta suhteessa alueen hyvinvointitavoitteisiin. Jotta valtion ja yksityisellä maalla yksittäisissäkin hankkeissa pystytään soveltamaan AM-ohjelman ja alueen hyvinvointiin liittyviä tavoitteita toteuttavaa hallintamuotojakaumaa, määrittely on tehtävä jo kaavoituksen alkuvaiheessa. Menettelystä on sovittu yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston ja kaupunginkanslian kanssa.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Leila Koivulehto, erityissuunnittelija, puhelin: 310 37343
leila.koivulehto(a)hel.fi
Reetta Putkonen, liikennesuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 37079
reetta.putkonen(a)hel.fi
Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi
Hanna Pikkarainen, toimistoarkkitehti, puhelin: 31037027
hanna.pikkarainen(a)hel.fi

Nuorisolautakunta 09.05.2017 § 49

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

F102012566

Nuorisolautakunta antoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2016 arviointikertomuksen kohdasta 5.9 seuraavan lausunnon:

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 5.9, että nuorisoasiainkeskuksen tulee jatkaa toimenpiteitä sukupuolen mukaisen segregaaation vähentämiseksi palveluissa.

Nuorisoasiainkeskuksessa/nuorisopalveluissa jatketaan sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä tyttö- ja poikatyötä, pitäen sisällään myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt. Nuorten eriarvoisuutta pyritään vähentämään muun muassa eri nuorten ryhmien positiivisella erityiskohtelulla. Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden kanssa tehtävää työtä sekä identiteettiään pohtivien nuorten kanssa tehtävää työtä laajennetaan ja yhteistyötä kehitetään muun muassa Helsingin Seta ry:n kanssa. Henkilökunnan osaamista vahvistetaan edelleen sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden kysymyksissä esimerkiksi koulutuksilla. Arvioinnin menetelmiä kehitetään.

Esittelijä

osastopäällikkö
Heidi Hällman

Lisätiedot

Pekka Sihvonen, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonen(a)hel.fi
Sini Perho, suunnittelija, puhelin: 310 71596
sini.perho(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 08.05.2017 § 505

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa tarkastuslautakunnalle Arviointikertomus 2016:n kohdista 1.1–5.16 seuraavan lausunnon:

1.1 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Arviointikertomuksessa sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Arviointikertomuksen mukaan toimiva sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat keskeisessä roolissa pyrittäessä varmistamaan kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Kaupungin siirtyessä uuteen organi-

saatiorakenteeseen tulee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan merkitys muutosvaiheessa korostumaan aiempaa enemmän.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginhallituksen tulee

- organisaation muutostilanteessa varmistaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetään asianmukaisesti ylimmällä ohjaus- ja päätöksentekotasolla.
- varmistua riittäväällä seurannalla siitä, että sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien tehtävien toimeenpano on kaupungin organisaation kaikilla tasoilla tehokasta ja tarkoituksenmukaista.

Kaupunginhallituksen on uuden kuntalain mukaan huolehdittava sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että myös uudessa johtamisjärjestelmässä ja organisaatiorakenteessa huolehditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toteuttamisesta sekä kehittämisestä.

Kaupunginhallitus edellyttää, että toimialat käynnistävät uuden hallinnon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksien laadinnan ja huolehtivat niiden tehokkaasta toimeenpanosta toimialallaan. Myös keskushallinnon, liikelaitosten, pelastuslaitoksen, eläintarhan ja tarkastusviraston tulee huomioida tähän liittyvät uudistuksesta aiheutuvat muutostarpeet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksissa määritellään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintaperiaatteet ja menettelyt.

Kaupunginhallitus toteaa lisäksi, että toimialojen tulee johtamisjärjestelmän ja organisaatiorakenteen muutosten lisäksi huomioida toimintaympäristön muutosten vaikutukset ja arvioida niihin liittyviä merkittävimpiä riskejä sekä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin riskien hallitsemiseksi.

Kaupunginhallitus käsittelee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja arviota merkittävimmistä riskeistä osana tilinpäätöstä. Kaupunginhallitus toteaa, että uuden organisaation aloittaessa tarkastellaan kuinka sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanon tuloksellisuutta tulisi seurata ja arvioida tulevassa kaupungin johtoryhmässä.

3.1 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen hallintokunnissa

Vuoden 2016 talousarviossa sitovia toiminnallisia tavoitteita oli asetettu yhteensä 82, joista 73 eli 89 prosenttia toteutui. Kaikkien tavoitteiden toteutuminen voitiin todentaa. Tarkastusvirasto on laatinut erilliset tavoitearviointimuistiot kustakin virastosta ja liikelaitoksesta. Joitakin sito-

via toiminnallisia tavoitteita ja niiden toteutumista osoittavia mittareita on tarpeen täsmentää.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystieteiden sekä varhaiskasvatusviraston tulee

- kuvata sitovien tavoitteidensa toteutumista osoittava mittari talousarviossa silloin, kun tavoitetta on tarpeen täsmentää.

kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialalla tulee

- sitovia tavoitteita asetettaessa ottaa huomioon sekä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n että asuntotuotantotoimiston roolit vuokra-asuntojen peruskorjauksissa.

Kaupunginhallitus toteaa, että valtuustokaudelle 2017-2021 tulee ohjauksvälineeksi uusi kaupunkistrategia, jonka pohjalta toimialat esittävät talousarvioehdotuksessaan sitovat toiminnalliset tavoitteensa uuden kaupunkistrategian mukaisiksi. Näin ollen sitovien toiminnallisten tavoitteiden sisältö ja niiden toteutumista osoittava mittarointi tulee tarkentumaan. Kaupunginhallitus tulee kiinnittämään huomiota tavoitteiden ja mittaroinnin kehittämiseen talousarvioehdotuksen laatimishetkillä.

Kaupunginhallitus näkee tarkoituksenmukaisena, että Helsingin kaupungin asunnot Oy määrittelee asuntojen peruskorjausohjelman ja tekee rahoitussuunnitelman hankkeiden toteuttamiseksi kiinteistökannan vastuullisen korjaamisen näkökulmasta. Kaupunkiympäristön toimialan ja Helsingin kaupungin asunnot Oy:n tulee yhteistyössä varmistaa hankkeiden aikataulutus.

3.3 Dokumentoinnin puutteet

Kaupungin tilinpäätösohjeen mukaan kunkin viraston ja liikelaitoksen on toimitettava sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumatietojen dokumentoinnin kuvaus ja mahdollinen seurantaraportti tai laskelma osana tilinpäätösaineistoa taloushallintopalvelun ylläpitämään tilinpäätöstyötilaan.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen tulee

- varmistaa, että tilinpäätöstyötilaan toimitetaan sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointikuvaus ja siihen liittyvät tiedot tilinpäätösohjeen mukaisesti.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen, että taloushallintopalvelu-liikelaitoksen tulee varmistaa, että annettua tilinpäätösohjetta noudatetaan. Tilinpäätöstä koottaessa tulee sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi toteuttaa taloushallintopalvelu-liikelaitoksen antamien ohjeiden mukaisesti.

5.1 Strategiaohjelman 2013-2016 toteuttaminen

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko kaupungin strategiaohjelmaa 2013–2016 ja sen seuranta toteutettu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arviointikertomuksen mukaan seuranta on ollut puutteellista ja kokonaisuuden saaminen toimenpiteiden toteutumisesta, ja siitä, miten hyvin strategiaohjelman toteuttamisessa on onnistuttu, on hyvin vaikeaa. Tavoitteita ja toimenpiteitä on liikaa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginhallituksen tulee

- kehittää valtuustolle valmisteltavan strategiaehdotuksen sisältöä siten, että asetetut tavoitteet on määritelty riittävän täsmällisesti, niiden toteutumista voidaan mitata ja niistä voidaan johtaa käytännön toimenpiteitä toimialatasolla.
- kehittää strategian toteutumisen raportointia, jotta valtuusto voi sen pohjalta seurata strategian toteutumista.

kaupunginkanslian tulee

- ohjata toimialoja siten, että talousarviossa esitetyt toimenpiteet ja tavoitteet kytketään aiempaa selkeämmin strategian tavoitteisiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että uusi kuntalaki asettaa puitteet strategiaohjelmalle. Lain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Sen tulee perustua arviointiin kunnan nykytilanteesta sekä tulevaisuuden toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määrittellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa.

Helsingin uudessa suunnittelujärjestelmässä kaupunkistrategia ohjaa entistä enemmän toimialojen toiminnan ja talouden suunnittelua. Toimialojen tehtävänä on toteuttaa kaupunkistrategiaa ja niiden talousarvioehdotukset, toimintasuunnitelmat ja tulosbudjetit toimivat tämän välineinä. Strategian hyväksymisen jälkeen strateginen suunnittelu yhdenytty talouden ja toiminnan suunnitteluun.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategian konkretisointi porrastetaan siten, että kaupunginvaltuusto päättää kaupunkistrategian päälinjoista ja olennaisimmista tavoitteista, joista johdetaan edelleen seurattavat käytännön toimenpiteet toimialatasolle. Porrastus selkeyttää ja helpottaa strategian toteutumisen raportointia ja seuranta.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan käsitykseen ohjauksen tarpeesta sen varmistamiseksi, että talousarviossa esitetyt toimialojen tavoitteet ja toimenpiteet kytketään aiempaa selkeämmin strategiatavoitteisiin.

5.2 Strategiaohjelman ja ympäristöpolitiikan energiatehokkuustavoitteiden toteuttaminen

Arvioinnin pääkysymyksinä olivat, onko kaupungin strategiaohjelmaan 2013–2016 sisältyviä energiatehokkuuteen liittyviä toimenpiteitä toteutettu ja onko energiatehokkuus kehittynyt tavoiteltuun suuntaan.

Energiatehokkuuteen liittyviä toimenpiteitä on toteutettu monin eri tavoin. Kaupunki on vähentänyt omaa energiankulutustaan ja energiatehokkuus on kehittynyt tavoiteltuun suuntaan. Kaupungin oman toiminnan energiankulutus on kuitenkin vain vajaat 12 prosenttia koko kaupunkialueen energiankulutuksesta. Kokemukset kaavallisesta ohjauksesta rakennusten energiatehokkuuteen liittyen ovat vähäisiä ja niissä on vielä kehitettävää.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunkisuunnitteluviraston tulee

- nykyistä enemmän ohjata kaavoituksella kaupunkirakenteen ja rakennusten energiatehokkuuden parantamista.

rakennusviraston tulee

- yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa kehittää tarkempaa seuranta kaupunkirakenteen energiankulutukselle, jotta löydetään merkittävimmät energiansäästökohteet.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaavoitukselle asetettujen eri tavoitteiden pohjalta suunnitellaan tiivistyvää kaupunkirakennetta, joka palvelee hyvin myös kaupunkirakenteen energiatehokkuuden parantamista. Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen kaavoituksella tulee ensisijaisesti järjestää mahdollistavilla kaavamääräyksillä.

Kaupunginhallitus pitää kaupunkirakenteen energiankulutuksen seurannan kehittämistä tärkeänä. Kehittäminen tulee tehdä kaupunkiympäristön toimialan ja Helen Oy:n yhteistyönä.

5.3 Avoimen datan julkaiseminen ja hyödyntäminen

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko strategiaohjelman ja tietotekniikkaohjelman toimenpiteistä liittyen avoimen datan julkaisemiseen ollut hyötyä kaupungin ja kaupunkiyhteisön kehittämisessä.

Dataa on avattu tavoitteiden mukaisesti, mutta saatuja hyötyjä on vaikea osoittaa eikä niistä ole saatavilla kattavia tietoja. Tutkimustietoa tai arviointimallia avoimen datan hyödyistä ja vaikuttavuudesta ei ole.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

tietokeskuksen tulee

- kehittää avoimen datan julkaisemisen seurantaan uusia mittareita, jotka paremmin kuvaavat toiminnan onnistumista ja hyötyjä.

kaupunginkanslian tulee

- yhdessä tietokeskuksen kanssa seurata ja raportoida tarkemmin avoimen datan julkaisusta syntyneitä kustannuksia.

Kaupunginhallitus toteaa, että avoimen datan osalta mittaaminen ja hyötyjen todentaminen on haastavaa. Eri toimijat ovat aloittaneet mittaamisen kehittämistyön, mutta valmiita ja toimivia hyötyjen todentamisen malleja ei ole vielä käytettävissä. Mittaamista tulee jatkossa kehittää ja mahdollisia mittaamisen malleja tulee testata, kun niitä on saatavilla.

Kaupunginhallitus toteaa, että avoimen tiedon julkaisun lähtökohtana on ollut erityisesti julkishallinnon toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen sekä kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen. Kaupunkitasaisten kustannusten tarkkaa seuranta ei ole pidetty seurannasta saavutettuun hyötyyn nähden tarkoituksenmukaisena eikä kaikilta osin edes mahdollisena. Avoimen datan julkaisemisen kustannuksia ei voida eritellä tarkasti mm. siksi, että tiedon avaamisen tavat kehittyvät painopisteen siirtyessä datakokonaisuuksista avoimiin rajapintoihin. Tällöin tiedon avaaminen tapahtuu avoimen rajapinnan kautta ja rajapinta toteutetaan uuteen hankittavaan järjestelmään. Tiedon avaamisen kustannuksia ei voida eritellä rajapinnan yleisestä kehittämisestä ja hankinnasta. Toinen kustannusten tarkkaa seuranta hankaloittava tekijä on se, että avoimen datan aineiston käyttäjät tarkentavat tietoja laajalta yksittäisten henkilöiden joukolta eri hallintokunnissa. Yksittäisen henkilön työaikaan tarkennuspyynnön merkitys on hyvin pieni ja käytännössä suhteessa avoimen datan julkaisusta aiheutuviin suoriin kustannuksiin niiden seuranta ei ole mielekästä järjestää.

5.4 Tilinpäätösraportoinnin antama kuva tuloksellisuudesta

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro
FI02012566

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, antaako kaupungin tilinpäätös tietoa toiminnan tuloksellisuudesta monipuolisesti ja kattavasti.

Arviointikertomuksen mukaan tilinpäätös on säädösten mukainen, mutta se kuvaa tuloksellisuutta vain rajatusti.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian tulee

- kehittää tilinpäätösraportointia uuden organisaatorakenteen mukaisesti siten, että tilinpäätös kuvaa paremmin toimialan tuloksellisuutta ja tilivelvollisuuden toteutumista. Käytännössä tämä tulee ottaa huomioon jo talousarviota laadittaessa.
- kehittää tilinpäätösraportointia siten, että tuloksellisuustietoja esitetään yhdenmukaisemmin ja kattavammin.

Kaupunginhallitus toteaa, että uusi organisaatorakenne antaa paremmat edellytykset siihen, että tilinpäätösraportointi on aiempaa selkeämpi, kattavampi sekä yhdenmukaisempi ja että tilinpäätös kuvaa aiempaa paremmin toimialan tuloksellisuutta. Tilinpäätösraportointia tulee kehittää tähän suuntaan.

5.5 Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n omistajaohjaus

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko Helsingin kaupungin tytäryhtiöiden Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n omistajaohjausta toteutettu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arviointikertomuksen mukaan omistajaohjaus on ollut tarkoituksenmukaista, mutta yhtiöiden omistamisen tarkoitusta ei ole määritetty.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian tulee

- ottaa kaupunkistrategian valmistelussa huomioon kuntalain edellyttämät omistajapolitiikan linjaukset.
- valmistella Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n yhtiöjärjestyksen tarkistaminen ottaen huomioon, ettei voiton tuottaminen ole yhtiöiden ainoa tavoite.
- konserniohjeen päivittämisen yhteydessä saattaa päätöksentekijöiden tietoon kaupungin ja yhtiöiden kokemukset ohjeesta koskien toimitusjohtajan palkkaamista, erottamista ja palvelussuhteen ehtoja.
- ottaa esteellisyssäädöksen tiukentuminen huomioon hallituksen jäsenten nimittämisen valmistelussa ja konserniohjeen päivittämisessä.

Kaupunginhallitus toteaa, että kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon omistajapolitiikka. Kaupungin omistajapolitiikan lähtökohtia ja linjauksia on käsitelty kaupunginvaltuuston 25.5.2016, § 138 hyväksymässä konserniohjeessa. Kaupunkistrategian 2017–2021 valmistelun yhteydessä otetaan huomioon konserniohjeen omistajapolitiikkaan liittyvät yleiset linjaukset ja valmistellaan strategiaan tarvittavat omistajapolitiikkaan liittyvät kirjaukset strategiakaudelle. Konserniohjeen mukaisesti kaupunginhallituksen päätettäväksi valmistellaan tytäryhteisökohtaiset omistajapolitiittiset linjaukset, joissa otetaan kantaa muun muassa yhteisöjen omistamisen perusteseen ja tarkoitukseen.

Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n kevään 2017 varsinaisissa yhtiökokouksissa päätettiin yhtiöiden yhtiöjärjestyksen muuttamisesta. Yhtiöjärjestyksiin lisättiin konserniohjeen edellyttämällä tavalla uusi pykälä konserniohjaukseen liittyen:

”Yhtiö noudattaa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa Helsingin kaupungin konserniohjetta sekä Helsingin kaupungin yhtiölle antamaa konserniohjausta.

Lisäksi yhtiö ottaa toiminnassaan huomioon Helsingin kaupunkistrategian yhtiötä ja sen toimintaa koskevat osat, kaupungin talousarviossa yhtiölle mahdollisesti asetetut sitovat ja muut tavoitteet sekä kaupungin yksittäistapauksessa määrittelemän kaupunkikonsernin kokonaisedun.”

Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n tulee siten jatkossa suoraan yhtiöjärjestyksensä määräysten mukaisesti ottaa toiminnassaan huomioon muun muassa kaupungin yksittäistapauksessa määrittelemä kaupunkikonsernin kokonaisetut. Kaupunki pystyy näin kuntalain 47 §:n edellyttämällä tavalla huolehtimaan omistajaohjauksella kaupunkikonsernin kokonaisedun huomioon ottamisesta ko. yhtiöiden toiminnassa.

Jos tytäryhteisökohtaisten omistajastrategioiden määrittelemisen jälkeen on tarpeellista muuttaa Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n yhtiöjärjestyksiä niin, että niiden toimialaa ja/tai toiminnan tarkoitusta tarkennetaan, voi kaupunki tehdä päätöksen yksin omista lähtökohdistaan yhtiöiden ainoana omistajana. Markkinaehtoisesti toimivina tytäryhteisöinä Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n keskeisenä tarkoituksena on kuitenkin edelleen voiton tuottaminen omistajalleen.

Voimassa olevan konserniohjeen päivittäminen johtamisjärjestelmän uudistamiseen liittyen on päätöksenteossa. Päivitysesityksessä ei ole muutettu niitä asioita, joiden osalta tytäryhteisöjen ja -säätiöiden tulee hankkia kaupungin ennakkokanta ennen päätöksentekoa. Toimitusjohtajan palkkaaminen, erottaminen sekä palvelussuhteen keskeisten ehtojen määrittely ja tarkistaminen edellyttävät edelleen kaupungin en-

nakkokantaa päivitetynkin konserniohjeen mukaan. Asiasta käytiin laaja keskustelu kaupunginvaltuustossa voimassa olevan konserniohjeen päätöskäsittelyn yhteydessä.

Kuntalain 48 §:n mukaan konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Kaupunginhallitus toteaa, että konserniohjeen mukaisesti kaupungin tytäryhteisöjen osalta varmistetaan muun muassa hallituksen riippumattomuus. Tämä pitää sisällään kulloinkin voimassa olevien esteellisyysäännösten huomioon ottamisen. Jatkossakin kaupunki tulee omistajana ottamaan hallituksen jäseniä nimitessään huomioon sen, että kaupungin konsernijohto pystyy tarkoituksenmukaisella tavalla suorittamaan sille kuuluvat seuranta- ja valvontatehtävät.

5.6 Suurien liikenneinvestointien ja tontinluovutuksen koordinaatio

Arvioinnin tavoitteena oli selvittää, toimiiko tontinluovutuksen ja suurien liikenneinvestointien koordinaatio tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että tonttien arvonnousu kanavoituu kaupungin maanmyyntituloiksi.

Tontinluovutuksen menettelyt olivat arvioinnin perusteella tarkoituksenmukaisia ja koordinaatio on ollut riittävää tontinluovutusten valmisteluvaiheessa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee

- saattaa loppuun liikennehankkeiden käsittelyohjeen valmisteluorganisaatiouudistuksen jälkeen siten, että ohjeessa huomioidaan myös hankkeiden vaikutukset maan arvon nousuun.

kiinteistöviraston ja kaupunginkanslian tulee

- raportoida tontinluovutuksen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta johdonmukaisesti AM-ohjelman seurannassa.

Kaupunginhallitus toteaa, että maan arvon nousuun kohdistuvat vaikutukset ovat oleellinen osa sitä vaikutusten arvioinnin kokonaisuutta, joita tulee selvittää isojen liikennehankkeiden päätöksenteon pohjaksi jo hankkeen alustavien tarkastelujen aikana ja joita tarkennetaan yleis- ja hankesuunnitelmavaiheessa.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan ja liikenneliikelaitoksen yhteistyönä laadittavassa katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeessa tulee isojen liikennehankkeiden hankearviointikokonaisuuden osalta maan

arvon nousuun kohdistuvien vaikutusten arvioinnin lisäksi huomioida mm. alueen maanomistusolosuhteet ja arvioida siten erikseen myös vaikutukset kaupungin maasta saamiin tuloihin.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kesäkuussa 2016 uuden AM-ohjelman, jonka ensimmäinen seurantaraportti käsitellään kevään 2017 aikana kaupunginvaltuustossa. Seurannassa on mukana niin tontinvaraukset, -luovutukset kuin varantokin. Asunto-tuotantoprosessin kannalta on tarkoituksenmukaista seurata prosessin eri kohtia.

5.7 Ensihoitoketjun toimivuus ja tuloksellisuus

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, tuotetaanko ensihoitopalvelut terveydenhuoltolain mukaisesti tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että ensihoitopalvelut on toteutettu tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti kuten terveydenhuoltolaki edellyttää, joskin kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon puutteet kuormittavat ensihoitoa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

pelastuslaitoksen ja sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tulee

- ensihoitoprosessin kehittämiseksi täydentää päivystystyöryhmää ja potilasohjaustyöryhmää sosiaali- ja terveydenhuollon ikääntyneiden kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon lääkäripalvelujen, ympärivuorokautisten hoitolaitosten sekä psykiatria- ja päihdepalvelujen asumispalveluista vastaavilla henkilöillä.

sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tulee

- lyhentää päivystyssairaaloitten päivystyspotilaiden luovutusaikoja ja parantaa siirtokuljetusten sujuvuutta.

Kaupunginhallitus toteaa, että kun toiminnan painopistettä edelleen siirretään kotona asumisen tukemiseen ja laitospalveluiden purkamista jatketaan, on yhteistyörakenteiden oltava tarkoituksenmukaisia ja seurattava muutosta.

Kaupunginhallitus toteaa, että talousarviossa vuodelle 2017 on strategiaohjelman toteuttamisen yhtenä tavoitteena integroidut palvelut ja hoito. Asiakkaan tarpeeseen perustuvien ja sujuvien palveluprosessien kehittäminen edellyttää toimisto-, osasto- ja organisaatorajat ylittävää perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palvelujen integrointia nykyistä vahvemmin.

5.8 Asunto- ja maankäyttöpolitiikka hyvinvoinnin edistämiseksi

Pääkaupunkiseudun ulkoiset tarkastustoimet toteuttivat yhteisarvioinnin asunto- ja maankäyttöpolitiikan roolista. Arvioinnin pääkysymyksenä oli, ovatko pääkaupunkiseudun (PKS) kaupungit toteuttaneet seudun yhteisten suunnitelmien sekä omien strategioidensa mukaista hyvinvointia edistävää asunto- ja maankäyttöpolitiikkaa.

Arvioinnin mukaan Helsinki on toteuttanut seudun yhteisten suunnitelmien sekä omien strategioidensa mukaista hyvinvointia edistävää asunto- ja maankäyttöpolitiikkaa. Asetetut tavoitteet ovat toteutuneet vain osittain, ja niiden toteutumisen seuranta hyvinvoinnin näkökulmasta on hankalaa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkansliassa ja kaupunkisuunnitteluvirastossa tulee

- selvittää, miten maankäyttöä ja asumista koskevien hyvinvointitavoitteiden toteutumista voidaan seurata.

Kaupunginhallitus toteaa, että hyvinvointitavoitteista monet ovat ominaisuuksiltaan laadullisia ja hitaasti muuttuvia ja siten vaativat vuosittaisen mittariseurannan sijaan pitkäjänteisempää kehityksen laadullista ja osittain määrällistä arviointia. Helsingin seudun yhteisesti asettamien tavoitteiden seuranta tapahtuu MAL-sopimuksen seurannan yhteydessä ja tulokset arvioidaan vuosittain kuntien ja valtion yhteisessä seurantakokouksessa. Helsingin AM-ohjelmaan ja strategiaohjelmaan liittyvä tavoitteiden toteutuminen arvioidaan vuosiseurannan yhteydessä. Hyvinvointitavoitteiden toteutumisen seurannassa ei ole tehty kattavaa koostetta, vaan pikemmin eri tavoitteita on seurattu eri ohjelmien ja sopimusten yhteydessä. Uuden strategiakauden osalta on mahdollista arvioida tarvitaanko esimerkiksi eriytymiskehitykseen seuraindeksiä tai kokonaisvaltaista laadullista arviota.

5.9 Sukupuolten tasa-arvon edistäminen lasten ja nuorten palveluissa

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko kaupunki toteuttanut sukupuolten välisen tasa-arvosuunnitelman toimenpiteitä lasten ja nuorten palveluissa.

Arviointikertomuksen mukaan kaupunki on toteuttanut sukupuolten välisen tasa-arvosuunnitelman toimenpiteitä lasten ja nuorten palveluissa erityisesti varhaiskasvatustoimissa, opetustoimissa ja elinkeino-osaston nuorisotakuun piiriin kuuluvissa palveluissa sekä nuorisotoimissa, mutta ei liikuntatoimissa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

varhaiskasvatusviraston ja nuorisosiainkeskuksen tulee

- jatkaa toimenpiteitä sukupuolen mukaisen segregatian vähentämiseksi palveluissa.

opetusviraston ja kaupunginkanslian tulee

- jatkaa toimenpiteitä sukupuolen mukaisen segregatian vähentämiseksi palveluissa, joissa ohjataan nuoria koulutukseen ja työelämään.

liikuntaviraston tulee

- ottaa sukupuolten tasa-arvotyö ja yhdenvertaisuus aiempaa näkyvämmäksi osaksi toiminnan tavoitteita uudistetun liikuntalain, sukupuolten tasa-arvosta annetun lain ja yhdenvertaisuuslain mukaisesti.
- suunnitella toimenpiteitä sille, miten sukupuolten tasa-arvo otetaan huomioon päätösten ennakkovaikutusten arvioinnissa suunniteltaessa investointeja ja hankintoja sekä kohdennettaessa avustuksia.

Kaupunginhallitus toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja kaupunginkanslian tulee jatkaa hyviä toimintatapojaan ja käytänteitään.

Kaupunginhallitus toteaa, että vuonna 2016 Helsingin kaupungin koulut ja oppilaitokset laativat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat sisällyttämällä sukupuolinäkökulman osaksi koulutuspalveluja. Esimerkkinä strategiaohjelman mukaisesti, koulutus- ja nuorisotakuun sekä määrällisen ja ammattitaitoisen työvoiman tarjonnan ja julkisen palvelutuotannon turvaamiseksi, oppilaita ja opiskelijoita on kannustettu tutustumaan oppiaineisiin, jotka ovat aiemmin mielletty vastakkaisen sukupuolen kiinnostuksen kohteiksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin strategiassa olevat Tulevaisuustiski ja Respa –hanke ovat osa nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamista. Tulevaisuustiskin tavoitteena on, että 15-17 –nuoret motivoituvat oman tulevaisuuden suunnittelussa ja löytävät itselleen sopivan opiskelupolun ja väylän työelämään. Respa –hankkeen toiminnan tavoitteena on ohjata työhön tai pitkäkestoiseen koulutukseen niitä yhteiskuntatakuun piiriin kuuluvia alle 30 –vuotiaita työttömiä helsinkiläisiä, joille ei TE –toimiston toimenpitein ole löytynyt ratkaisua tilanteeseen kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta. Neuvontaa, ohjausta ja syventävää ohjausta tarjoaa nuorille Ohjaamo Helsinki –palvelukokonaisuus hallintokuntarajat ylittävänä palvelumallina.

Kaupunginhallitus toteaa, että sukupuolten tasa-arvotyö ja yhdenvertaisuus on tärkeää huomioida liikuntapalvelujen tuottamisessa. Voimassaolevan liikuntastrategian 2013-2017 tavoitteena on terveyttä edistävän liikunnan lisääminen ja liikkumattomuuden vähentäminen, liikunnan kansalaistoiminnan aktivoiminen ja liikuntaseurojen avustusten myöntämisperusteiden uudistaminen siten, että painopiste on lasten ja nuorten liikunnan tukemisessa.

Voimassaoleva opetussuunnitelma kannustaa ja tukee monipuolista liikuntaa ja liikuntatottumusten vahvistamista sukupuolesta riippumatta. Syksystä 2012 lähtien Liikkuva Koulu –toimintaa on jalkautettu peruskouluihin ja toimintamalli on tarkoitettu vakiinnuttaa Helsingissä kaikkiin kouluihin vuonna 2017. Liikkuva Koulu –työn lisäksi liikuntavirasto tuottaa lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrasteliikuntapalveluja, muun muassa EasySport- ja FunAction –toiminta ja loma-ajan toiminta yhteistyössä opetusviraston ja helsinkiläisten urheiluseurojen kanssa.

Liikuntapalvelujen investoinnit suunnataan alueellisesti tasapainoisesti huomioiden lasten ja nuorten erilaiset tarpeet. Liikuntapalveluiden palveluverkkoa suunnitellaan yhdessä muiden hallintokuntien kanssa, kaupunginkonsernin eri toimijoiden kanssa ja yksityisten liikunta-alan palvelutarjoajien sekä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa tavoitteena ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä sukupuolesta riippumatta.

5.10 Kaupunkimarkkinointi ja matkailun kehittäminen

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko kaupungin strategiaohjelmaan sisältyvät kaupunkimarkkinointiin ja matkailun kehittämiseen liittyvät toimenpiteet toteutettu.

Arvioinnin mukaan toimenpiteet on pääosin toteutettu, mutta Merellisen Helsingin kehittämisvastuu on hajallaan. Tapahtumatukien myöntäminen ei ole läpinäkyvää.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian tulee

- määrittellä merellisen Helsingin kehittämisvastuut, aikataulu ja budjetti.
- saattaa Meri-Helsingin kehittämisohjelma luottamushenkilökäsittelyyn.
- yhtenäistää tapahtumien tukemiskäytännöt läpinäkyvämmiksi yhdessä liikuntaviraston kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että merellistä Helsinkiä ja siihen liittyvää palvelutarjontaa on kuluneella strategiakaudella kehitetty. Merellisen Hel-

singin kehittämisohjelman valmistelua jatketaan kaupunkiympäristön sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja kaupunginkanslian yhteistyönä koko elinkeino- ja viihtyvyydspotentiaalin hyödyntämiseksi. Merellisen Helsingin yleissuunnitelman valmistelu on käynnistynyt vuoden alussa kaupunkisuunnitteluvirastossa osana Vartiosaari ja rannat –projektia. Työohjelma esitellään tulevalle kaupunkiympäristölautakunnalle syksyllä 2017 ja yleissuunnitelma on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2019 aikana.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkanslian tulee kehittää tapahtumien tukemiskäytäntöjä selkeämmiksi ja läpinäkyvämmiksi yhteistyössä toimialojen kanssa. Kaupunginkanslian tulee selvittää yhtenäisen yhteistyösopimusmallin käytäntöä, jotta kokonaiskuva tapahtuman taloudellisista velvoitteista olisi selkeä.

5.11 Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus ja riittävyys

Arvioinnin pääkysymyksinä olivat, ovatko Helsingin mielenterveys- ja päihdepalvelujen avohoidon saatavuutta ja riittävyttä koskevat kaupungin strategiaohjelman 2013–2016 toimenpiteet toteutuneet, ja onko hoito toteutettu terveyskeskuksissa sekä psykiatria- ja päihdekeskuksissa tarkastuslautakunnan 2014 antamien suositusten mukaisesti.

Osa toimenpiteistä on toteutunut: palveluiden saatavuutta ja riittävyttä on parannettu monella tapaa, mutta osa toimenpiteistä on vielä kesken. Avopalvelujen saatavuus on parantunut, mutta asumispalveluihin on jonoa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian tulee

- valmistella sekä kiinteistövirastoa että sosiaali- ja terveysvirastoa ohjaava erityisryhmien asumista koskeva päätös, jossa määritellään tukiasumisen periaatteet, asumiseen tarvittavat tukipalvelut ja asuntojen hallinnan, vuokrauksen sekä rakennuttamisen vastuut.

sosiaali- ja terveysviraston tulee

- kehittää sosiaali- ja terveyspalveluja siten, että päihde- ja mielenterveysasiakkaat saavat asumisessaan siihen tarvittavan tuen.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialauudistuksen ja sote- ja maakuntauudistuksen myötä asumispalvelujen periaatteita ja vastuita tullaan tarkastelemaan uudelleen. Sote- ja maakuntauudistuksen edetessä hallituksen esittämällä tavalla asumispalvelujen työnjako eri toimijoiden kesken muuttuu merkittävästi.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaikkien asiakasryhmien kotona asumista tukevien palvelujen kehittäminen on erityisen tärkeää. Liikkuva avohoito mahdollistaa kotiin vietävät palvelut, vahvistaa kotona arjessa selviämistä ja vähentää osaltaan psykiatrisen sairaalahoidon tarvetta

5.12 Kotihoidon riittävyys ikääntyneiden palvelutarpeeseen nähden

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, toteuttaako kaupunki ikääntyneiden palvelutarpeen arvioinnin ja palvelusuunnitelmien laadinnan riittävän usein siten, että kotihoidon palveluilla voidaan vastata kotona asuvan ikääntyneen kulloiseenkin palvelutarpeeseen.

Lakisääteinen palvelutarpeen arviointi ja säännöllisen kotihoidon asiakkaiden seuranta toteutuu hyvin, ja kotipalvelua saa joustavasti tarpeen mukaan. Palvelujen riittävyys tarpeisiin nähden ei kuitenkaan aina toteudu silloin, kun ikääntyneen kunto heikkenee nopeasti, mahdollisesti dramaattisestikin. Laatu on kiireen vuoksi heikentynyt.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystieteiden osasto tulee

- tehostaa kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa SAS-prosessia (selvitys-arviointi-sijointus) siten, että palveluasumispaikan saa siinä vaiheessa, kun asiakkaan kunto sitä edellyttää.
- varmistaa, että palveluasumista on tarjolla tarpeeseen nähden riittävästi.
- resursoida kotihoito siten, että samat hoitajat käyvät asiakkaan luona ja aikaa on riittävästi palvelusuunnitelman mukaisten tehtävien suorittamiseen. Työn suunnittelussa tulee hyödyntää itseohjautuvien tiimien kokeilujen tuloksia.

Kaupunginhallitus toteaa, että oikea-aikainen toiminta on sekä inhimillistä että kustannustehokasta. Asiakkaan edun selvittämiseksi ja parhaan mahdollisen palvelun toteutumiseksi tehdään yhteistyötä omaisten ja läheisten kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että vanhuspalvelujen kysyntä ja palvelutarpeiden kasvu kasautuu yhä myöhäisempään ikään. Toimintaa suunnataan erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotona asumista tukeviin palveluihin. Ikääntyneiden palveluissa palvelurakenteen muutosta jatketaan, ja kevyempien palvelujen osuus nousee edelleen. Sairaaloiminnan painopistettä siirretään geriatrisen akuuttihoitoon ja kuntoutuksen suuntaan. Sekä sairaala- että arviointi- ja kuntoutustoiminnassa hoitajaksot lyhenevät ja aiempaan asumiseen palaavien osuus nousee.

Yleisenä tavoitteena on palvelujen saatavuuden, asiakas- ja henkilöstökokemuksen, vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen. Ikääntyneiden palveluja uudistetaan monipuolisen palvelukeskuksen toimintamalliin perustuen.

Kaupunginhallitus pitää kannatettavana mm. työvuorosuunnittelua koskevien hyvien käytäntöjen jakamista, soveltamista ja levittämistä koko kaupungin alueelle.

5.13 Terveysasemapalvelujen saatavuus

Arvioinnin pääkysymyksinä olivat, ovatko Helsingin terveysasemia koskevat strategiaohjelman toimenpiteet toteutuneet ja toteutuvatko lakisääteiset hoitoon pääsyn kriteerit kaikilla Helsingin alueilla.

Arvioinnin perusteella Helsingin terveysasemia koskevat strategiaohjelman toimenpiteet ja lakisääteinen hoitoon pääsy ovat pääosin toteutuneet kaikilla Helsingin alueilla. Hoidon tarpeen arvioinnissa ja kiireettömään hoitoon pääsyssä on eroja alueittain ja terveysasemittain.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus tulee

- parantaa hoitoon pääsyä erityisesti itäisen Helsingin terveysasemilla.

Kaupunginhallitus toteaa, että talousarviossa vuodelle 2017 on strategiaohjelman toteuttamisen yhtenä tavoitteena, että palvelujen saatavuus ja tuottavuus paranevat. Tavoitteena on, että palvelujen saatavuus paranee ja lakisääteiset määräajat toteutuvat kaikissa toiminnoissa. Palvelujen saatavuutta lisätään kehittämällä ja ottamalla käyttöön sähköisen asiointin palveluja, laajentamalla vastaanottoaikoja sekä matalan kynnyksen palveluilla välittömässä asiakastyössä, esimerkiksi neuvoloissa. Mobiililaitteita hyödynnetään enenevästi liikkuvassa työssä. Palvelujen saatavuutta turvataan uudella tavalla, kotiin ja asiakkaiden toimintaympäristöön jalkautuvilla palveluilla ja asiakkaita aktivoivalla tavalla. Lisäksi vahvistetaan kuntalaisten itsehoitoa ja omaishoitoa, omaishoitoa sekä palveluneuvontaa ja palveluohjausta.

5.14 Tuloksellisuuden mittaaminen sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksessa

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitataanko Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksessa keskeisten palvelujen tuloksellisuutta monipuolisesti kuntasektorin tuloksellisuusmittareiden mukaisesti.

Arviointikertomuksen mukaan keskeisten palvelujen tuloksellisuutta mitataan monipuolisesti kaikkien muiden ulottuvuuksien paitsi vaikuttavuuden osalta. Vaikuttavuuden mittaaminen on vasta käynnistymässä.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystieteiden tulee

- terveystieteiden ja hyvinvointi-indikaattoreiden kirjaamista ja seurantaan var-ten laatia aikataulusuunnitelma, määrittellä resurssit ja sopia selkeä työnjako siten, ettei tehtävä vie kohtuuttomasti aikaa hoitotyöltä.

Kaupunginhallitus toteaa, että toiminnan tuloksellisuutta parannetaan prosesseja kriittisesti tarkastelemalla ja kehittämällä siten että, niin sanottu hukkatyö vähenee ja asiakkaalle arvoa tuottava työ lisääntyy, kun uusia mittareita otetaan käyttöön.

5.15 Perusopetuksen kouluverkon kehittäminen

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko peruskoulujen palveluverkkoprosesseja toteutettu kaupungin strategiaohjelman ja kaupunginhallituksen päättämien linjausten mukaisesti.

Arvioinnin perusteella kouluverkkoa on kehitetty tavoitteiden mukaisesti ja strategiaohjelman toimenpiteet ovat pääosin toteutuneet. Lapsivaikutusten arvioinnissa ja asukkaiden osallisuudessa on puutteita.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

opetusviraston tulee

- tehdä palveluverkon muutosten lapsivaikutusten arviointi tapauskohtaisesti ja nykyistä perusteellisemmin.
- ottaa esityksissään lautakunnalle kantaa siihen, miten osallisten näkemykset ovat vaikuttaneet palveluverkon muutosesitykseen tai syyt siihen, miksi ne eivät ole vaikuttaneet.
- parantaa osallisuuden tosiasiallista toteutumista ottamalla alueen asukkaat jo alkuvaiheessa mukaan palveluverkkoprosessien valmisteluun.
- mahdollistaa riittävällä viestinnällä palveluverkon kehittämisen kohteena olevan alueen päiväkotikäisten lasten vanhempien osallisuus.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategiaohjelman 2013-2016 mukaan kaikkien hallintokuntien tuli laatia tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmat, joissa otettiin huomioon teknologian muutokset sekä palvelujen ja työn uudet muodot. Tavoitteena oli, että kaupungin omassa

käytössä olevien toimitilojen kokonaispinta-alan määrä ei kasva strategiakaudella.

Kaupunginhallitus toteaa, että asukkaiden ja asiakkaiden osallisuuden lisäämisen on kiinnitetty huomiota. Vuosaaren alueen palveluprosessi toteutettiin uudella osallistavalla tavalla vuosina 2015-2016. Huoltajille tiedotettiin Wilma-tiedotteilla, järjestettiin ideariihä, asukkaiden palautetta kerättiin Kerrokantasi – palvelun kautta, järjestettiin asukastilaisuus ja koulujen henkilökunnalle järjestettiin yhteistoimintamenettelyn mukaiset kuulemiset. Palvelumuotoilun avulla pyrittiin luomaan osallistava ja sitouttava prosessi, johon eri osapuolet pystyivät vaikuttamaan ja jonka tavoitteena oli tukea nuorten äänen kuulumista ja nuorten kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kaupunginhallitus toteaa lopuksi, että palveluverkkoprosessia kehitetään jatkuvasti tarjoamalla laadukkaat ja monipuoliset koulutuspalvelut alueellisesti tasapainoisesti.

5.16 Kulttuuristrategian hyvinvointitavoitteiden toteutuminen

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, ovatko kulttuuristrategian ”Hyvinvointia kulttuuripalveluista” –kokonaisuuden lasten ja nuorten kulttuuripalveluihin liittyvät toimenpide-ehdotukset sekä kaupungin strategiaohjelman ja kulttuuristrategian tavoitteet kulttuurin avustusjärjestelmien uudistamisesta ja kehittämisestä toteutuneet.

Arviointikertomuksen mukaan toimenpide-ehdotukset ovat pääosin toteutuneet. Lasten ja nuorten kulttuuripalveluja on lisätty ja avustusjärjestelmän uudistus on käynnistynyt.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

opetusviraston tulee

- huolehtia siitä, etteivät julkisen liikenteen maksut ole esteenä lasten osallistumiselle kouluajalla kulttuuritapahtumiin.
- asettaa kouluille tilojen iltakäytön lisäämiseen liittyviä tavoitteita.

Kaupunginhallitus toteaa, että koululaisten maksuttomasta joukkoliikenteestä päättäminen kuuluu HSL:lle. Perusopetuksessa opiskelee noin 40 000 oppilasta, joista noin 7 000:lle on myönnetty koulumatkaetuutena HSL:n koululaismatkakortti. Koulujen tehdessä retkiä päivisin koulu maksaa matkaliput.

Kaupunginhallitus toteaa, että koulujen ja oppilaitosten liikuntatilojen vapaa-ajankäytön hallinnointi siirtyy 1.6.2017 lukien kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalle liikunnan palvelukokonaisuuteen. Tavoitteena on lisätä koulutilojen käyttöä ja uusia tilojen vapaa-ajankäytön vuokraus- ja jako-

perusteet sekä hinnoittelu. Kaiken lähtökohtana on terveyttä edistävän liikunnan lisääminen ja liikkumattomuuden vähentäminen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Kiinteistölautakunta 04.05.2017 § 203

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2016 arviointikertomuksesta seuraavan lausunnon:

Vuoden 2016 arviointikertomuksessa on käsitelty (kohta 5.6.) suurten liikenneinvestointien sekä tontinluovutuksen koordinoitua.

Kiinteistölautakunta katsoo, että arviointikertomuksesta käy hyvin ilmi aluerakentamishankkeiden ja suurten liikennehankkeiden edellyttämä laaja hallintokuntien välinen yhteistyö. Lisäksi raportista käy hyvin ilmi tontinluovutukselle asetetut keskenään osin ristiriitaiset tavoitteet.

Tontinluovutukselle asetettuja tai siihen välittömästi liittyviä tavoitteita ovat esim. korkeat asuntotuotantomäärät, asuntojen kohtuuhintaisuus sekä asuntotonttien vuokratuotto- ja myyntitulotavoitteet. Painottamalla liian voimakkaasti yhtä tavoitteista mahdollisuudet toteuttaa muut tavoitteet heikkenevät. Jos kaupunki esimerkiksi hakee luovutettavista tonteista aina kovimman mahdollisen hinnan, tulot rakennusoikeusyksikköä kohti nousevat, mutta neuvotteluprosessit pitenevät ja luovutusmäärät pienenevät. Samalla nousevat tonttihinnat olisivat omiaan nostamaan asuntojen yleistä hinta- ja vuokratasoa.

Hyvään maa- ja tonttipolitiikkaan kuulukin keskeisenä osana kysyntään nähden riittävä ja järkevästi hinnoiteltu tonttitarjonta, joka luo edellytykset asuntotuotantomäärien kasvattamiselle ja laadukkaalle asuntotuotannolle. Lisäksi tonttien nopea luovuttaminen sitä mukaan, kun tontit ovat rakentamiskelpoisia, vapauttaa tonttimaahan sitoutuneet pääomat kaupungin käyttöön, mikä osaltaan mahdollistaa puolestaan tonttien rakentamiskelpoisiksi saattamisen edellyttämien investointien tekemisen tarkoituksenmukaisessa aikataulussa. Kaupungin ei siten ole useinkaan tarkoituksenmukaista eikä mahdollista viivyttää tonttien luovutusta

16.05.2017

arvonnousun toivossa eikä tällainen toiminta muutoinkaan lähtökohtaisesti kuulu hyvään julkisyhteisön harjoittamaan tonttipolitiikkaan.

Kiinteistölautakuntaa toteaa, että tarkastuslautakunnan selvitys ja johdopäätökset ovat oikeat ja että AM-ohjelman raportointia koskeneet puutteet on korjattavissa keskushallinnon kanssa tarkennettavalla ohjeistuksella.

Esittelijä

vs. virastopäällikkö
Pirkko Vainio

Lisätiedot

Peter Haaparinne, kehityspäällikkö, puhelin: 09 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi

Pelastuslautakunta 02.05.2017 § 54

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Päätös

Vuonna 2016 tarkastuksen erityiskohteena oli pelastuslaitoksen osalta ensihoitoketjun toimivuus ja tuloksellisuus. Tarkastuslautakunta toteaa, että ensihoidon tuloksellisuutta voidaan pitää useilla eri mittareilla mitaten korkeatasoisena. Ensihoidon kasvanut tehtävämäärä on heikentänyt palvelun sujuvuutta, mutta muut mittarit ovat pääosin pysyneet ennallaan viime vuosina. Taloudellisuus yksikkökustannuksilla mitattuna on pysynyt samalla tasolla aiempiin vuosiin nähden. Työelämän laatu työtyytyväisyydellä mitattuna on ollut hyvällä tasolla ja se on pysynyt melko samana. Palveluprosessin sujuvuutta kuvaavat tehtäväsidoisuus ja palvelutasoindeksi ovat heikentyneet jatkuvasti kasvaneen tehtävämäärän vuoksi, mutta vuonna 2016 tavoittamis- ja lähtöviive parainivat, vaikka niihin liittyvät pelastuslaitoksen sitovat tavoitteet eivät toteutuneetkaan. Sekä potilasturvallisuus että potilastyytyväisyys ovat pysyneet korkealla tasolla. Myös laadunvalvonta on korkeatasoista ja vaikuttavuus on saatavilla olevalla mittarilla mitattuna erinomaisella tasolla. Palveluprosessin sujuvuuden heikentyminen joiltakin osin ei ole, ainakaan vielä, heijastunut ensihoitopalvelun potilastyytyväisyyteen tai vaikuttavuuteen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että pelastuslaitoksen ja sosiaali- ja terveysviraston tulee ensihoitoprosessin kehittämiseksi täydentää päivystystyöryhmää ja potilasohjaustyöryhmää sosiaali- ja terveydenhuollon ikääntyneiden kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon lääkäripalvelujen, ympärivuorokautisten hoitolaitosten sekä psykiatrian- ja päihdepalvelujen asumispalveluista vastaavilla henkilöillä. Lisäksi sosiaali- ja

16.05.2017

terveysviraston tulee lyhentää päivystyssairaaloiden päivystyspotilaiden luovutusaikoja ja parantaa siirtokuljetusten sujuvuutta.

Pelastuslaitos toteaa, että se tekee jatkuvasti yhteistyötä ensihoitopalvelun sidosryhmien kanssa kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon puutteiden aiheuttaman kuormituksen poistamiseksi ensihoidon palveluketjusta.

Pelastuslautakunnalla ei ole asiassa muuta lausuttavaa.

Esittelijä

pelastuskomentaja
Simo Wecksten

Lisätiedot

Henri Nordenswan, hallintopäällikkö, puhelin: 310 30010
henri.nordenswan(a)hel.fi

Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen jk 27.04.2017 § 7

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Lausunto

Tarkastuslautakunta on pyytänyt Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen johtokunnalta lausuntoa vuoden 2016 arviointikertomuksen kohdasta 3.3, joka koskee kaupungin hallintokunnille antamaa tilinpäätösohjetta sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumatietojen dokumentoinnista sekä niissä havaituista puutteista.

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2016 arviointikertomuksessa, että ”Vuoden 2013 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta totesi, että tilinpäätöksen laatimisesta vastaavien kaupunginkanslian ja taloushallintopalvelun tulee varmistaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on riittävää. Taloushallintopalvelun (Talpa) johtokunta totesi lausunnossaan 25.4.2014, että Talpa on omalta osaltaan tilinpäätösprosessin suunnittelussa ja toteuttamisessa varmistanut sen, että virastot ja laitokset ovat dokumentoineet sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen riittävästi ja selkeästi. Vuoden 2015 arviointikertomuksessa annetuissa lausunnoissa Talpan johtokunta toisti tämän näkemyksen. Arvioinnin perusteella Talpa ei kuitenkaan varmista, että hallintokunnat toimitivat tilinpäätösohjeen mukaisesti. Edelleen on mahdollista, että sitovien tavoitteiden dokumentointikuvaus puuttuu kokonaan tai että osaa tavoitteista ei ole ohjeen mukaisesti dokumentoitu, tai osaa tavoitteista ei ole ohjeen mukaisesti dokumentoitu, tai dokumentoinnista puuttuu ohjeen edellyttämät laatijan nimi ja päivämäärä.”

Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että ”Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen tulee varmistaa, että tilinpäätöstyötilaan toimitetaan sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointikuvaus ja siihen liittyvät tiedot tilinpäätösohjeen mukaisesti.”

Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen johtokunta toteaa lausuntonaan, että tilinpäätösohjeissa on kiinnitetty erityistä huomiota asian ohjeistukseen. Tilinpäätösohjeen mukaisen materiaalin kontrollointi ja vastaanottaminen työtilaan on vastuutettu Taloushallintopalvelussa ao. työtilasta vastaavalle henkilölle. Työtilasta tarkistetaan, että kaikilta hallintokunnilta on saatu sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointikuvaus ja/tai myös erillisenä liitteenä dokumentointikuvaukseen liittyvät tilinpäätösohjeen mukaiset tiedot. Jatkossa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että myös raportti tai laskelma on kuvauksen liitetiedostona, eikä pelkkä viittaus asiaan riitä. Samoin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että dokumentista löytyvät laatijan nimi ja päiväys.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Tuija Kuivalainen

Lisätiedot

Tuija Kuivalainen, toimitusjohtaja, puhelin: 310 25100
tuija.kuivalainen(a)hel.fi
Päivi I Turpeinen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 25220
paivi.i.turpeinen(a)hel.fi

Tarkastuslautakunta 12.04.2017 § 41

HEL 2016-004947 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2016 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 10.5.2017 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Lisäksi lautakunta päätti perua kokouksensa 19.4.2017.

Käsittely

12.04.2017 Ehdotuksen mukaan

Tarkastuslautakunta päätti todeta, ettei Wille Rydman esteellisenä osallistunut arviointikertomuksen kohdan 5.16 Kulttuuristrategian hyvinvointitavoitteiden toteutuminen käsittelyyn eikä ollut läsnä sitä käsitel-

täessä. Tältä osin puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja Pentti Arajärvi.

Tarkastuslautakunta päätti todeta, ettei Jaana Lamminperä esteellisenä osallistunut arviointikertomuksen kohdan 5.8 Asunto- ja maankäyttöpöliittikka hyvinvoinnin edistämässä käsittelyyn eikä ollut läsnä sitä käsiteltäessä.

05.04.2017 Ehdotuksen mukaan

04.05.2016 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Pirjo Hakanpää

Lisätiedot

Timo Terävä, arviointipäällikkö, puhelin: 310 43126
timo.terava(a)hel.fi